

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

**Partnerské vztahy u studujících druhého stupně
základních škol**

Anna Arltová

Vedoucí práce: doc. Jaroslav Kořa

Praha 2015

Prague College of Psychosocial Studies

**Partner relationships in pupils studying senior
grades of primary schools**

Anna Arltová

The Diploma Thesis Work Supervisor: doc. Jaroslav Kořa

Praha 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a
použila jsem pramenů uvedených v seznamu literatury.

V Praze 20. dubna 2015

Děkuji panu docentu Jaroslavu Koťovi, za odborné rady a připomínky a magistře Martině Arltové za pomoc při sběru dat pro výzkumnou sondu.

Anotace:

Autor se v bakalářské práci zabývá romantickými vztahy v období pubescence. Práce se rozděluje na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části autor popisuje období dospívání, zejména období pubescence. V další části autor mluví o lásce, teoriích na ni zaměřených, jejich následcích a projevech. Dále charakterizuje žárlivost a stud.

V praktické části autor vyhodnocuje svou výzkumnou sondu. Ve své výzkumné sondě se autor zabývá pocity ohrožení ve vztazích z pohledu chlapců a dívek a projevy studu. Dále zjišťuje, jaký typ lásky se u pubescentů vyskytuje nejčastěji.

Klíčová slova:

Dospívání: Vývoj, při němž dochází k pohlavnímu dospívání, rozvoji sexuality, emocí a socializace. Rychlost tohoto vývoje je individuální (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.120).

Pubescence: *„období přeměny z dítěte na biologicky zralého dospělého, schopného sexuální reprodukce.“* Charakteristická pro toto období je emocionální rozkolísanost (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.491).

Láska: *„Kladný emocionální vztah k jiné osobě, ideji, věci i k sobě samému. Objekt lásky má vždy vysokou citovou hodnotu“* (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.289)

Rival: vystupuje zde jako soupeř, sok v lásce, s nímž zamilovaný soupeří o jednu dívku (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.511).

Partnerská žárlivost: *„Úzkost vyplývající z nedostatečného pocitu jistoty týkající se citů milované osoby.“* (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.711)

Gender: rod, pohlaví. Termín používaný v souvislosti s rozdíly mezi muži a ženami (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.176).

Stud: *„výchovou získaná emoce jako reakce na provinění, či porušení normy nebo pravidla“* (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.571).

Abstract:

In the Bachelor thesis, the author deals with romantic relations in the time of pubescence. The thesis is divided into a theoretical part and a practical part. In the theoretical part, the author describes the time of maturing, especially pubescence. In the following part, the author speaks about love, theories focusing on it, its effects and displays. Further, jealousy and shame are characterised.

In the practical part, the author evaluates a research probe. In the research probe, the author looks into feelings of threatening in relationships from the perspective of boys and girls and manifestations of shame. Further, the author investigates what is the most frequent type of pubescent love.

Key words:

Maturing: Development when people mature sexually, their sexuality and emotions develop and socialisation takes place. Speed of this development is individual. (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, p.120)

Pubescence: *“Time of transition from a child into a biologically mature adult able to reproduce sexually.”* Emotional instability is typical of this period of time (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, p. 491).

Love: *“Positive emotional relationship to another person, idea, object or self. The subject of love has always a high emotional value.”*(HARTL a HARTLOVÁ, 2009, p. 289).

Rival: He acts here as an opponent, rival in love with whom the one in love competes for one girl (HARLT a HARTLOVÁ, 2009, p.511).

Partner jealousy: *“Anxiety resulting from a lack of sense of security related to the feelings of the loved person.”* (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, p.711)

Gender: sex. A term used in the context of differences between men and women (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, p.176).

Shame: *“By education acquired emotion as a reaction to a wrongdoing or breach of a rule or regulation”* (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, p. 571).

Obsah

Předmluva	9.
1. Dospívání a mezilidské vztahy v pubescenci	10.
1.1 Problémy v pohlavním dospívání	11.
1.1.1 Socializace	12.
1.2 Pubescence	14.
2. Láska a navazování vztahů	17.
2.1 Teorie dělení lásky	18.
2.2 Rozvoj sebe sama pomocí láskyplného vztahu	20.
2.3 Milostné škádlení na základní škole	21.
3. Romantická žárlivost	23.
3.1 Definice romantické žárlivosti	23.
3.1.1 Model romantické žárlivosti	24.
3.1.1.1 <i>Samotný model</i>	25.
3.2 Genderové rozdíly v romantické žárlivosti	26.
3.3 Psychoanalytická teorie žárlivosti	27.
3.3.1 Normální žárlivost	27.
3.3.2 Projekční žárlivost	28.
3.3.3 Bludná žárlivost	28.
4. Stud	29.
5. Výzkumná sonda	32.
5.1 Výzkumné otázky	33.
5.1.1 Předpoklady	33.
5.2 Metoda použitá pro výzkumnou sondu	33.
5.2.1 Postup při sběru dat	34.
5.2.2 Účastníci výzkumné sondy	35.
5.3 Výsledky předvýzkumu	35.
5.4 Výsledky výzkumné sondy	37.
5.4.1 Výzkumná otázka číslo 1 a 2	37.
5.4.2 Výzkumná otázka číslo 3	40.
5.4.3 Výzkumná otázka číslo 4	43.
Závěr praktické části	46.
Diskuse k praktické části	47.
Závěr práce	49.
Použitá literatura	51.
Přílohy	52.
<i>Příloha č. 1 Dotazník předvýzkumu</i>	
<i>Příloha č. 2 Vyplněný dotazník předvýzkumu</i>	
<i>Příloha č. 3 Dotazník výzkumné sondy</i>	
<i>Příloha č. 4 Vyplněný dotazník výzkumné sondy –</i> <i>chlapci</i>	
<i>Příloha č. 5 Vyplněný dotazník výzkumné sondy –</i> <i> dívky</i>	

PŘEDMLUVA

V první kapitole své bakalářské práce s názvem Partnerské vztahy u studujících druhého stupně základních škol budu mluvit o dospívání. O některých problémech spojených s pohlavním dospíváním a socializací v dospívání. Zaměřím se na období pubescence, jelikož tato práce se bude zabývat studenty v rozmezí od 13 do 15 let. Zaměřím se na fyzické a psychické změny probíhající v období pubescence.

Ve druhé kapitole se budu věnovat lásce, několika teoriím pojednávajících o rozdělení lásky. Stěžejní pro tuto práci bude triangulární teorie Roberta J. Sternberga, kterou v této kapitole rovněž shrnu. Budu mluvit o tom, jak láska napomáhá rozvoji vlastního já a jak probíhá milostné škádlení ve třídách základních škol.

Třetí kapitolu věnuji definici romantické žárlivosti. Uvedu definici romantické žárlivosti od Whiteho a Mullena, rovněž jejich model romantické žárlivosti a některé části teorií, z nichž vychází. Budu se zabývat rozdíly mezi projevy žárlivosti u mužů a žen. A popíši Freudovu psychoanalytickou teorii žárlivosti.

Čtvrtá kapitola bude mluvit o studu, o tom jak se projevuje a o pohledu psychoanalýzy na stud.

Pro svou výzkumnou sondu použiji dva druhy dotazníků. Budu se věnovat partnerským vztahům v období pubescence. Pomocí prvního dotazníku vyberu adepty vyhovující mé sondě a jim následně dám druhý, konkrétnější dotazník. Výzkumné otázky se budou zabývat chvílemi, kdy se pubescenti cítí ve vztazích ohroženi. Dále se budou zabývat projevy studu ve vztazích studentů druhého stupně základních škol a druhy lásky, které ve vztazích pubescentů převažují.

1. DOSPÍVÁNÍ A MEZILIDSKÉ VZTAHY V PUBESCENCI

„Stáří lidé věří všemu, lidé středního věku nedůvěřují ničemu, mladí lidé vědí všechno.“ (Oscar Wilde)

Z biologického hlediska můžeme říci, že období dospívání začíná s prvními známkami pohlavního zrání a končí v době úplné pohlavní zralosti.

Tělesné, duševní a sociální změny jsou navzájem propojené, avšak často se u dospívajících objevuje rozpor mezi biologickými, psychickými a sociálními změnami. Děti, u kterých zatím nejsou zřetelné změny v důsledku pohlavního zrání, již mohou myslet vyspělým abstraktním způsobem. Takové děti již bývají kritické k sobě i vůči druhým, což je pro dospívající typické. Muže se stát i opak, kdy děti na kterých je znatelné pohlavní dospívání, jsou stále intelektuálně a sociálně dětské.

Počátky dospívání jsou individuální. Některé dívky začínají pohlavně dospívat již v osmi letech, jiné zase až v patnácti. U chlapců je věkové rozmezí nástupu dospívání trochu posunutější, udává se mezi 9 až 17 lety. Většinou však platí, že dospívání začíná mezi 11.-12. rokem a končí zhruba ve 22 – 22 letech.

V rozvinutých evropských a amerických zemích se za posledních sto let příchod dospívání posouvá na nižší věkovou hranici. První menstruace se u dívek postupně objevuje v nižším a nižším věku. Od 19. století se menarche posouvá zhruba o 4-5 měsíců za desetiletí (LANGMEIER a KREJČÍŘOVÁ, 2006). Nyní se začínají objevovat výzkumy dokládající zastavení tohoto trendu. Například M. Prokopec, L. Dutková a J. Vignerová roku 1988 prostřednictvím svého výzkumu dokazují, že sice od roku 1890 do roku 1970 rychle klesal průměrný věk menarche, avšak v posledních desetiletích se zastavil a dále nepostupoval (cit. dle LANGMEIERA a KREJČÍŘOVÉ, 2006, s.154).

Grimova antropologická studie z roku 1961 říká, že počátek dospívání je dnes typický pro nižší věk, ale ukončení dospívání se posunulo dále. Podle této studie jde tedy spíše o promyšlený biologický proces umožňující dřívější plnou výši výkonnosti (cit. dle LANGMEIERA a KREJČÍŘOVÉ, 2006, s.145).

Zda sebou zrychlený tělesný vývoj přinesl i rychlejší duševní vývoj se nedá jednoznačně říci. Podle jednoho pohledu je rychlejší fyzický vývoj doprovázen spíše pozdějším psychickým zráním, z pohledu druhého je však akcelerace u obou oblastí souběžná. U většiny výzkumů z druhé poloviny minulého století plyne, že IQ se také zvyšuje zhruba o 10 bodů za 30 let. I emoční vývoj se zrychlil (LANGMEIER a KREJČÍŘOVÁ, 2006). Například Leuchke-Simonisová opakovala Busemanovy výzkumy z roku 1926 podle nichž se negativismus, vzdorovitost a výbušnost objevují nejvíce mezi 13. – 14. rokem a v roce 1959 zjistila, že se tato hranice posunula na 10. – 12. rok (cit. dle LANGMEIERA a KREJČÍŘOVÉ, 2006, s.154-146).

1.1 Problémy v pohlavním dospívání

Pohlavní dospívání, se kterým se spojuje pudový tlak, sebou přináší nové vnitřní podněty, které jedince činí až přecitlivělým na různé podněty z vnějšku. Můžeme říci, že se jedná o období emoční lability, bouří a krizí, jelikož dospívající děti své citové konflikty často dávají intenzivně najevo. Jednání je v této době často impulzivní, mění se nálady, reakce jsou těžce předvídatelné. Pubescent je v tomto období často sám ztracen v porozumění svým motivům a tak utíká do svého emocionálního světa či do denního snění (LANGMEIER a KREJČÍŘOVÁ, 2006). Někteří autoři, například Ch. Bühlerová, H. Hetzerová tvrdí, že negativní přecitlivělost je charakteristická především pro první období dospívání, jímž je pubescence (cit. dle LANGMEIERA a KREJČÍŘOVÉ, 2006, s.147). Dle novějších studií

však nebyl prokázán univerzální výskyt emočních krizí souvisejících s pohlavním dospíváním (LANGMEIER a KREJČÍŘOVÁ, 2006). Meadová ve svých výzkumech roku 1953 z tichomořských ostrovů v kmeni Manů tvrdí, že dospívání dívek zde není doprovázeno emocionálními krizemi. Je spíše nudné. Meadová nesouhlasí s názorem, který tvrdí, že emocionalita dospívajících je následkem biologických změn. Krize dospívání je pro ní spíše následkem individuálních přístupů, výchovy a nereálných morálních standardů. (cit. dle LANGMEIERA a KREJČÍŘOVÉ, 2006, s. 147)

Dřívější studie používali spíše jednostranné materiály, jako jsou deníčky mladých dívek, což se jeví jako nereprezentativní, avšak je nutno připustit citovou rozkolísanost současné mládeže. Nickel o tom mluví jako o nejistotě dospívajícího v oblasti současného a budoucího postavení ve společnosti a požadavcích společnosti (cit. dle LANGMEIERA a KREJČÍŘOVÉ, 2006, s.148).

Psychoanalytická teorie zdůrazňuje vliv biologických faktorů. Př. Genitální fáze s počátky v pubertě. Dospívající se již zaměřuje na heterosexuální vztahy a autoerotické tendence mizí (DRAPELA, 2008).

Jiné teorie se zaměřují na vnitřní psychické determinanty. Například Spranger, Lewin kladou důraz na sebeuvědomění a hledání sebe sama Další považují za nejpodstatnější sociální a sociálně psychologické faktory, k nim patří například Davis (cit. dle LANGMEIER a KREJČÍŘOVÁ, 2006, s.148).

Dospívání se dá chápat jako pokus o přizpůsobení se biopsychosociálním podmínkám (LANGMEIER a KREJČÍŘOVÁ, 2006).

1.1.1 Socializace

Dospívající se uvolňuje z absolutní závislosti na rodičích a začíná

navazovat stálejší a významnější vztahy ke svým vrstevníkům, které mu dávají jistotu ztracenou odpoutáváním se od rodičů. Jsou přijímány nové vzory, což se může doma projevovat, až výbuchy které symbolizují útěk ke zdánlivě lepším vztahům. Avšak pro dospívající stále zůstávají rodiče jistotou sociální opory.

Nejprve se vytvářejí stabilnější, organizovanější skupinky skládající se z jedinců stejného pohlaví. Jedná se o skupinovou izosexuální fázi. Později začínají mít dospívající potřebu navázání intimního párového přátelství, zde jde o individuální izosexuální fázi. Pubescenti také začínají mít zájem o jedince opačného pohlaví, což je přechodná fáze k heterosexuální fázi polygamní. Tato fáze se objevuje spíše na přelomu pubescence a adolescence. Jedinci zde navazují opravdové párové vztahy s opačným pohlavím. První vztahy bývají ještě nestálé, avšak velmi silné, prožívané jako *první lásky*. Tyto vztahy jsou zpočátku konstruovány dle vzoru přátelství z individuální izosexuální fáze. Dospívající se v těchto vztazích snaží převážně ujistit o své hodnotě a přitažlivosti. Chlapci upoutávají pozornost na svou sílu a odvahu, kdežto dívky na svou krásu a vtip. K fázi zamilovanosti většina jedinců dospěje až na konci adolescence, kde se ve vztazích objevuje hlubší porozumění a oddanost. Rychlost, kterou dospívající projde těmito fázemi je zcela individuální.

Lidská sexuální aktivita, v jisté primitivní formě, má počátek již v dětství. Vliv fyziologických procesů u období dospívání hraje značnou roli, ale nepochybně jsou důležité i výchovné a sociální podmínky. Po objevení sekundárních pohlavních znaků začínají děti masturbovat, ale uspokojení prostřednictvím partnera je prozatím neláká. Mezi 14. – 16. rokem se obvykle objevují první heterosexuální zkušenosti (LANGMEIER a KREJČÍŘOVÁ, 2006). Podle Schofielda, se nejprve objevují malé polibky, později se v polibcích zvyšuje aktivita jazyka, chlapci se následně dotýkají poprsí dívek přes oděv, pod oděvem a dochází k prvním manuálním dotekům na genitáliích ze strany chlapce, později se chlapce dotýká také dívka a

následuje koitus. Bývá to dlouhý proces, při kterém může být odstup mezi jednotlivými etapami jeden rok i více (cit. dle LANGMEIERA a KREJČÍROVÉ, 2006, s.157).

Weis a Zvěřina prováděli reprezentativní průzkumy sexuálního chování v Čechách v letech 1994, 2001. Průzkum provedený v roce 1998:

Věk (v letech)	Muži, kteří měli pohlavní styk v daném věku	Ženy, které měly pohlavní styk v daném věku
13 a méně	2,2%	0,5%
14 – 15	8,9%	6,4%
16 – 17	33,0%	38,2%
18 – 19	32,7%	35,8%
20 – 21	12,6%	11,5%
Nad 22	10,6%	7,8%

(cit. dle LANGMEIERA a KREJČÍROVÉ, 2006, s. 157)

Chlapci většinou vnímají koitus za uspokojivější než dívky, které mívají větší obavy z těhotenství a sexuálně přenosných chorob. Skoro polovina dívek u nás vnímá první pohlavní styk jako nepříjemný až bolestivý. Brzké zkušenosti s pohlavním stykem se u nás stávají spíše trendem, společně s časným užíváním alkoholu a jiných návykových látek.

O pohlavním styku se dnes mladí dozvídají hlavně prostřednictvím přátel a médií méně jich má vědomosti o sexualitě od rodičů (LANGMEIER a KREJČÍROVÁ, 2006).

1.2 Pubescence

Název puberta je laickým termínem, v jehož centru dění je biologické zrání. Termín pubescence je charakteristický v odborných kruzích.

Název vznikl z latinského pubes, významově chmýří, vousy. Je to logické už proto, že v pubertě se získává dospělý typ ochlupení. Tento termín u nás rozšířil V. Příhoda (ARLT, 2008).

Puberta je obdobím velkých tělesných změn, starostí o vzhled a zkoumání sama sebe v zrcadle, vyrovnání se se svou vnitřní stránkou, starostí o vzrůst a sexualitu. Je to čas přátelství převážně s dětmi stejného pohlaví, přechodu ze základní na střední školu, přetrhání dětských vazeb a dospělejších myšlenkových procesů. Probíhá ve věku zhruba od 11 do 15 let.

V pubertě dochází ke zrychlení růstu, při němž se dvojnásobně zvětší srdce. Dochází ke zvýšení hladiny hormonů gonadotropinu, pohlavních steroidů a nadledvinkových androgenů. Pohlavní orgány dochází do konečné fáze vývoje se začátkem tohoto období.

Dívky většinou začínají dospívat dříve než chlapci, některé již v osmém roce života. Zvyšuje se u nich hladina estrogenu, díky němuž dívkám rostou svaly a vyvíjí se pohlavní orgány. Objevuje se menarche, s níž přichází menstruační náladovost zapříčiněná kolísáním hladiny hormonů. Mladé dívky v tomto období často vypadají starší, než ve skutečnosti jsou, což k nim svádí větší pozornost, se kterou se musí vypořádat. Chlapci začínají růst kolem dvanácti let a vzrůstá u nich hladina testosteronu. Díky tomuto hormonu chlapcům přibývá svalové hmoty, rostou pohlavní orgány, prohlubuje se hlas a začínají růst vousy. Děti dnes dospívají dříve a díky tomu se také dříve zajímají o svou sexualitu.

Emocionalita pubescentů je nepředvídatelná. Jeden den jsou plačtiví a vzdorovití, druhý den reagují jako rozumní dospělí. Je logické, že dospívající v tomto období často nedokáží *ovládat* své emoce, když vezmeme v potaz všechny tělesné a psychické změny, k nimž u nich dochází. V tomto období si mladí lidé začínají uvědomovat, že rodiče

nejsou dokonalí a začínají pochybovat o jejich názorech. Může zde docházet až k pocitu ztráty jistoty, kterou měli v postojích rodičů. Pubescenti mohou mít také strach. Strach z neznáma do kterého míří. Tyto obavy obvykle dospívající projevují naštváním a náladovostí (CARR-GREGG a SHALE, 2010).

V tomto období obvykle vznikají první lásky, které bývají většinou platonické. Partneři spolu touží trávit čas, možná se i jemně dotýkat, k pohlavnímu styku je to však neláká (ARLT, 2008).

Pubescenci můžeme rozdělit do dvou fází, jimiž jsou období prepuberty a období vlastní puberty.

Ve fázi prepuberty se objevují první sekundární pohlavní znaky, dochází k urychlení růstu. U dívek tato fáze končí s příchodem první menstruace a u chlapců první emisí semene neboli noční poluce. Dívky obvykle prochází tímto obdobím mezi 11. – 13. rokem, chlapci zhruba o 1 – 2 roky později.

V období vlastní puberty pomalu začíná u dívek pravidelný ovulační cyklus. Chlapci, také dosahují reprodukční schopnosti až za čas po vývoji sekundárních pohlavních znaků. Fáze vlastní puberty končí dosažením plné reprodukční schopnosti a probíhá zhruba mezi 13. – 15. rokem (LANGMEIER a KREJČÍŘOVÁ, 2006).

2. LÁSKA A NAVAZOVÁNÍ VZTAHŮ

Bronislaw Malinowski prováděl pozorování na Trobriandských ostrovech. Ve své studii uvádí, že vnímání lásky je pro Melanésany stejné jako pro většinu Evropanů. Někdy je láska trápí, jindy je činí šťastnými (cit. dle GIDDENSE, 2012, s.47). Je zachováno mnoho básní o lásce už ze starého Egypta, v nichž láska vystupuje jako léčitel, i jako trapitel (GIDDENS, 2012).

„Ideální formule lásky zní jeden jednu, navždy.“ (KUČERA, 2008, s.370)

Když člověk miluje, je ochotný se otevřít pozitivním i negativním zkušenostem. Svět kolem zamilovaného se celý třese a toto chvění vnímá jako pozitivní, úžasné a nové. Avšak když miluje tak, že partnerovi odevzdá sebe sama, může to přinést úplné zničení odevzdané osoby. V dnešní době je módou nevázat se příliš na partnera, aby nebyl problém ze vztahu kdykoliv odejít. Je to doba chladných vztahů. Na této povrchní úrovni vztahů však mnoho lidí nevydrží příliš dlouho (MAY, 2007).

Lásce se více než psychologové věnují básníci a spisovatelé. Z biologického hlediska tu máme lásku, za účelem reprodukce.

Psychologický pohled na lásku se neobrací k přírodnímu nutkání. Tvrdí, že plnohodnotná láska dává partnerům životní smysl ať jako rodině, tak jako páru. Tvoří z partnerů jeden celek, jenž je odolný vůči nepříznivým podmínkám zvnějšku.

Ve svém okolí má většina lidí někoho, koho má velmi rád. Velmi rád může mít člověk i více lidí, ale nemiluje je. Láska je silnějším citem, je to víc než velká náklonnost (NOLEN-HOEKSEMA aj., 2012).

I. Eibl-Eibesfeldt lásku pojímá jako kompenzaci agrese a nenávisti. Jako k černé musí být bílá, tak agresi je protikladem citová vazba k druhému zvaná láska (cit. dle NAKONEČNÉHO, 2013, s.153).

Rodiče hrají velkou roli při vybírání partnerů. Erotický ideál mužů mívá fyzické i psychické prvky jejich matky a naopak u žen. Tento ideál následně ve svých budoucích partnerech hledají nebo jej zavrhnou. Tento vzorec chování se dá pozorovat převážně v prvních láskách. Následující vztahy bývají už ovlivněny i jinými postupem času vygenerovanými faktory (NAKONEČNÝ, 2009).

2.1 Teorie dělení lásky:

Z. Rubin byl jedním z prvních, co studovali romantickou lásku. Sestrojil dotazník měřící romantickou lásku a náklonnost. V dotazníku se na jedné straně měří sympatie a na druhé láska. Pomocí tohoto dotazníku rozlišil tři komponenty *obsažené v lásce*: 1. *Pocit fyzického a emocionálního připoutání*, 2. *touha starat se o partnera*, 3. *pocit důvěry*. Také komponenty náklonnosti, jimiž jsou sympatičnost osoby, to jak je ve společnosti vážený, obdivovaný a jak je inteligentní a zralý (cit. dle NAKONEČNÉHO, 2009, s.368-369, a NOLEN-HOEKSEMA aj., 2012, s.778).

J. Money (1987) : Láska je *párová vazba*. Mezi milenci se jedná o smyslovou lásku, rodiče s dětmi prožívají duševní lásku. Mateřská láska je specifickým druhem lásky matky k dítěti. Je důležité lásku rozlišovat, neboť tento cit může mít velmi diferencované podoby. Jsou tři základní druhy lásky, *Rodičovská*, *charitativní* a *erotická*, pro které je společné vyjádření slovem *mám rád*, nebo *miluji*.

Podstatou *erotické* lásky je sexuální přitažlivost mezi dvěma jedinci. Dříve měla jen funkci rozmnožování, nyní se však převážně orientuje na slast. Za milence dnes není považován jen heterosexuální pár, ale i pár homosexuální. Erotická láska vzniká dlouhodobým působením, ale i na první pohled. První lásky často vznikají na první pohled. Takto milující promítají do svého druhu představu o dokonalém partnerovi, které vznikají na základě obrazu jejich rodičů. Erotická

láska není stejná, jako sexuální zaujetí, jež bývá vyvolané vzhledem a sexuální přitažlivostí druhé osoby, jedná se o hluboce založený vztah. Sexuální zaujetí bývá nazýváno slovem zamilovanost, jež už předem značí jeho dočasnost.

Erotická láska dle J. Moneyho může obsahovat tyto druhy lásky: 1. *smyslná láska*, 2. *duchovní láska*, 3. *přátelská láska*, a 4. *obětavá láska* (cit. dle NAKONEČNÝ, 2013, s.151).

Svatý Augustin uvádí lásku smyslnou a lásku altruistickou.

E. Walster a W. Walster udávají lásku vášnivou, intenzivní, bouřlivou, plnou silných erotických pocitů, ale i smutku či úzkosti. Jedná se o lásku zranitelnou a to tím více, čím je intenzivnější. Lásku kamarádkou, v níž se objevuje ohleduplnost, přátelství a emoce jsou méně intenzivní. Kamarádká láska bývá pevným svazkem, jež vydrží nesnadné situace. Partnerský vztah by měl obsahovat nejen prvky přátelské lásky, ale i vzájemný respekt, důvěru, odpovědnost a společné zájmy (cit. dle NAKONEČNÝ, 2013, s.151).

K. Horney označuje *neurotickou lásku*, jedná se o lásku jako emoční komplex, jež zprvu toleruje i pocity zklamání, nedůvěry i nenávisť. Jak říká Catullo „Oidi et amo“ v překladu nenávidím a miluji. Vztah je motivován i odměnami, jež si partneři navzájem dávají, přičemž se zde nerozebírá rovnováha nákladů a zisků (cit. dle NAKONEČNÝ, 2013, s.152).

A. H. Buss se zabývá rozdíly mezi muži a ženami. Ženy hledají ve vztahu sociální vazbu, hledají muže věrného a spolehlivého. Fyzický vzhled hraje pro ženy menší roly než pro muže, i když své místo pro výběr partnera samozřejmě má. Muži se ve vztahu zaměřují na reprodukci svých genů, a tak dominuje žárlivost (cit. dle NAKONEČNÝ, 2013, s.153).

V klinické psychologii se stalo populárním rozlišení lásky B. I. Mursteina. Jedná se o lásku romantickou a manželskou. Typologie J. A. Leeho, jež zahrnuje 1. *eros* (silné citové přilnutí), 2. *ludus* (pohlavní zaujetí partnerem bez vázanosti), 3. *storge* (láska vznikající z původních sympatií), 4. *manie* (sobecký vztah), 5. *pragma* (střízlivý vztah, obsahující prvky sexuální i přátelské), 6. *agapé* (obětavá a nesobecká láska). R. May se věnoval symptomatice dnešní společnosti a vytvořil teorii *puritánského sexu* jenž symbolizuje pohlavní styk bez lásky (cit. dle NAKONEČNÝ, 2013, s.153).

R. J. Sternberg zhotovil „triangulární teorii lásky“. Jsou zde jmenovány tři složky. Jedná se o *intimitu*, *vášeň* a *vazbu neboli oddanost*. Tyto komponenty vytvářejí trojúhelník. *Vášeň* obvykle ve vztahu časem ochabuje, což nezpůsobuje menší kvalitu vztahu. *Součástí intimity*, je vzájemná blízkost a sdílení emocí. *Vášeň* zahrnuje sexuální přitažlivost k partnerovi a pocit zamilovanosti. *Oddanost, neboli vazba* je poznáním, že chce člověk v tomto vztahu setrvat (NAKONEČNÝ, 2009, a NOLEN-HOEKSEMA aj., 2012).

2.2 Rozvoj sebe sama pomocí láskyplného vztahu

Lidé se zamilovávají, protože být v blízkém, láskyplném vztahu je příjemné. Podle některých sociálních psychologů jako jsou Aron a Norman vede zamilování k rozšíření vlastního já.

V blízkém vztahu má člověk přístup k partnerovým zdrojům a možnostem. Většinou se dostane do party přátel svého partnera, může se od něho naučit různé dovednosti, například sportovní, kuchařské a jiné. Partneři se mohou navzájem obohacovat o své názory na společnost či náboženství. Přes svého partnera se může člověk dostat do centra společnosti díky jeho oblíbenosti. To to všechno může lidem pomoci dostat se ke svým cílům a rozvíjet své vlastní já. Tímto způsobem se já rozvíjí rychle a to bývá pro člověka příjemné a

potěšující. Sdílená láska je příjemná, protože s sebou kromě jiného, přináší také rychlý rozvoj sebe sama.

Stává se, že zamilovaní, kteří spolu tráví velké množství času, svěřují se a jsou si blízcí, časem začnou splývat dohromady. Poté mohou přemýšlet o partnerovi stejně, jakoby přemýšleli přímo o sobě. Dá se říci, že se považují za jednu bytost. To může vést k milnému smýšlení o sobě samém (NOLEN-HOEKSEMA aj., 2012).

2.3 Milostné škádlení na základní škole

Kultura dětského škádlení je společností hodnocena jinak, než kdyby to samé dělali dospělí. To jak se dospívající škádlí, by v dospělosti mohlo být hodnoceno jako sexuální harašení, ale pro dospívající je tento styl komunikace mezi pohlavími zcela běžný.

Škádlení se může projevovat provokováním, zlobením druhého, různým pošťuchováním. V tomto jednání se často projevuje agresivita tělesného kontaktu. Tělesné útoky nesměřují k rvačkám. Nejedná se zde o násilné kopání či údery, které by vedli ke rvačce jak je tomu obvyklé mezi kluky. Dívky a chlapci si spíše šlapou na nohy, podrážejí si židle, házejí po sobě špinavé houby na tabuli, berou si věci a utíkají s nimi, nebo na sebe lijí vodu.

Objevuje se zde i jakási simulace únosu a znásilnění, kdy chlapci chytí dívku, odtáhnou a položí na lavici. Zde však tento akt končí, neboť se dostávají do momentu, který je pro ně natolik neznámý, že nevědí co dělat dál a tak hru ukončují. Na podobném principu funguje také honička.

Více sexuální povahy se jeví osahávání, kdy si studenti stahují kalhoty, zvedají sukně, rozvazují ramínka šatů, či plácnou přes zadek. Samostatným prvkem je polibek na ústa, není zde myšlen francouzský polibek. Ačkoliv tento polibek nabývá jiného rozměru, než lehká něžná pusa v první třídě. V pubertě je zatížena jakousi posvátnou hrůzou.

Třída se rozděluje na kluky a holky, kdy se tyto tábory vzájemně pomlouvají. Nejčastěji však pomlouvají ti, kteří se aktivně neúčastní fyzického škádlení. Kluci říkají o holkách, že mají lehké mravy. Stejně tak dívky mají obavy z toho, že někteří kluci se dají lehce svést a mají více holek v krátkém čase, či najednou. Dívky se rovněž zlobí, když od nich chlapci utíkají, nebo se za svou holku stydí.

Tělesným kontaktům obvykle předchází předvádění se. Chlapci se snaží předvést svou sílu a schopnosti, dívky se líbivě oblékají a snaží se zaujmout svou krásou. Od tohoto parádění se přechází k vlnám sexuálního škádlení, jež má až útočný charakter.

Jedním z dalších projevů pokusu o sblížení může být hromadné sledování. Například když kluci pronásledují dívku až domů. Nejspíš se jedná o pokus sblížení a potřebu být s osobou, která chlapce přitahuje. Chlapec však má ještě po boku kamaráda, jehož přítomnost mu dodává odvahu a pocit jistoty (KUČERA, 2008).

3. ROMANTICKÁ ŽÁRLIVOST

Pro lidi je pocit žárlivosti přirozený a ten kdo žálí, tyto pocity dříve či později projeví (DALLOZ, 2002).

U člověka se k žárlivosti přidružuje mnoho dalších motivů, jako jsou pocit vlastnictví, komplex méněcennosti, také projekce vlastní náchylnosti k nevěře. Zhruba 84% mužů a 68% žen nevěru zlehčují pojmenováním „sexuální dobrodružství“ bez citové intimity, a tvrdí, že by mohli být nevěrní svému partnerovi. V dnešní době se stalo časté střídání partnerů módou (NAKONEČNÝ, 2013).

3.1 Definice romantické žárlivosti

White a Mullen definují romantickou žárlivost a říkají, že *„Romantická žárlivost je komplexem myšlenek, emocí a činů, které jsou následkem ztráty či ohrožení sebeúcty, a nebo existence či kvality romantického vztahu. Vnímaná ztráta nebo ohrožení vzniká vnímáním skutečné nebo potenciální romantické náklonnosti mezi naším partnerem a (možná imaginárním) rivalem.“* (WHITE a MULLEN, 2006, s.27)

Tento komplex spouští ohrožení či ztrátu sebeúcty a ohrožení či ztrátu milostného vztahu. Ani jedna z těchto psychologických situací nehraje větší roli. Tyto situace vyvolává vnímání pravého, či imaginárního rivalského vztahu. Vnímání potenciálního rivalského vztahu bývá stejně silné jako existující rivalský vztah. Rivalský vztah nemusí partnery vždy ohrozit či zcela jejich vztah zničit, může však poškodit kvalitu vztahu například z hlediska důvěry nebo emocionální podpory (WHITE a MULLEN, 2006).

Ohrožení sebeúcty a ohrožení vztahu, mají v této definici roli sesterských situací, které podněcují žárlivostní komplex. Tento předpoklad podporují další teoretické názory, v jejichž středu se většinou objevuje otázka, co je to, co se v milostných vztazích

hodnotí. Tato otázka se dá rozdělit do dvou konstruktů. V prvním se jedná o poskytování příjemných zážitků či zdrojů, druhý se týká intimnosti, přitažlivosti a poskytování významu sebepojetí.

Ve vzájemném vztahu jsou dvě převyšující dimenze. V první se na vztazích cení to, že poskytují uspokojivé zážitky a odměny, přičemž odměnami lze ovlivnit druhé. Tato dimenze má více označení, mezi které patří moc, závislost, vzájemná závislost, dominance-submise a další. Druhá se týká citových aspektů vztahu a nazývá se přitažlivost, intimnost, pozitivnost-negativnost a podobně. Tyto dimenze nejsou vždy nutně vnímány.

Krom odměn a uspokojivých zážitků, nabízí důvěrný vztah také možnost projednání a vyzdvižení svého vlastního významu. To, jak člověk vnímá sám sebe je významné pro vývoj a průběh jeho vztahu a ovlivňuje to jeho žárlivosti. Důležité je, jak se cení aspekty sebepojetí, zda se cení či snižují. Zde se jedná o sebeúctu. Organizovaného obsahu vědění o sobě se týká Sebepojetí, identita a sebeurčení a ty jsou rovněž velmi důležité (WHITE a MULLEN, 2006).

3.1.1 Model romantické žárlivosti

Žárlivost může být silně či slabě ovlivněna vnějšími i vnitřními podmínkami okolí jedince.

Tento model ovlivnil Kelly a spol., svým metateoretickým schématem důvěrných vztahů a Lazarus, kognitivně-transakční teorií stresu a jeho zvládání.

Kelly a spol. kladou důraz na rozdíl mezi popisnou a kauzální analýzou. První by se měla provádět popisná analýza. To znamená, že pokud bude přednášející vysvětlovat nějaký pojem, musí nejprve znát význam tohoto pojmu. Úkolem popisné analýzy je zjištění opakujícího se vzorce myšlenek, pocitů a chování u jednoho člověka, nebo mezi více lidmi. Ve vztahu k žárlivosti, ty vzorce, které jsou reakcí na ohrožení či ztrátu, se nazývají žárlivostní komplex.

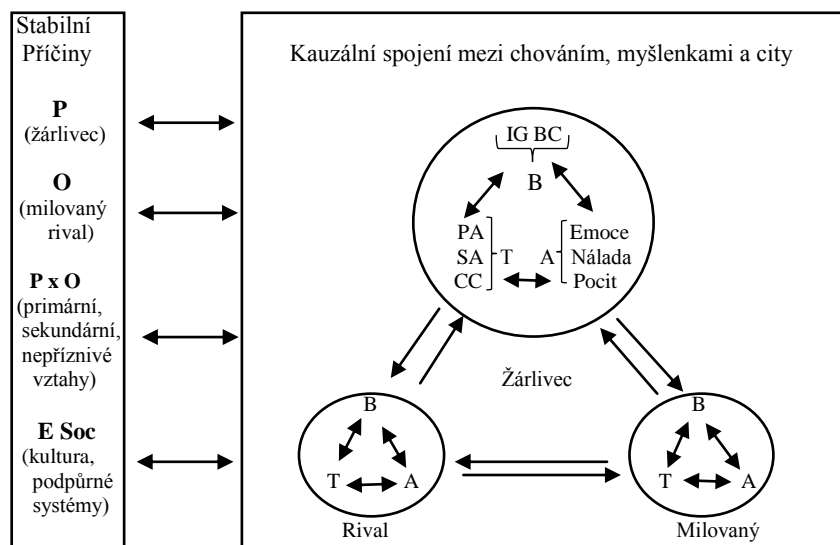
Kauzální analýza se snaží popsat příčiny myšlenek, pocitů a chování, jež jsou relativně stabilní. Specifikuje jejich vzájemné vztahy a vzorce. Kauzální podmínky se dají uspořádat do čtyř tříd. Mezi tyto třídy patří vlastnosti každé osoby v interakci, vlastnosti tohoto vzájemného aktivního působení a faktory v sociálním prostředí. Mezi faktory sociálního prostředí patří například společenské normy. Tyto podmínky se vzájemně propojují.

Z Lazarusovy kognitivně-transakční teorie stresu a jeho zvládnání je v samotném modelu použit například přístup ke stresu. Stres nastává v momentě, kdy tlak prostředí na osobu převyšuje její schopnost přizpůsobení se tomuto prostředí. Je to jakýsi druh směny člověka s prostředím. Míra stresu odpovídá míře neschopnosti se přizpůsobit a zvládnou danou situaci.

Také se vychází z procesů, které tuto směnu mezi člověkem a prostředím umožňují. Jedná se o dva procesy, mezi které patří posouzení povahy prostředí, na které je člověk schopen reagovat a zvládnání požadavků. Zvládnání se může zaměřit jen na prostředí, nebo jen na emoci, či na obojí zároveň (WHITE a MULLEN, 2006).

3.1.1.1 Samotný model:

Schématický model romantické žárlivosti:

PA = primární posouzení, SA = sekundární posouzení, CC = kognitivní zvládající úsilí, IG = shromažďování informací, BC = behaviorální zvládající úsilí, A = afekty, B = chování, T = myšlenky. (WHITE a MULLEN, 2006, s.53)

Myšlenky, chování a afekty žárlivé osoby, milované osoby a rivala jsou ve vzájemném vztahu. Obousměrné šipky v obrázku symbolizují, že se zúčastnění mohou vzájemně ovlivňovat. Stabilní příčiny mohou ovlivnit zúčastněné, stejně jako jsou ovlivňovány chováním, myšlenkami a afekty zúčastněných.

Myšlenky se dělí na primární posouzení o tom, že sebepojetí nebo vztah je ohrožený, či poškozený, sekundární posouzení, pomocí něhož se usuzuje, co by se se situací dalo dělat a kognitivní zvládající úsilí, které pomocí změny názoru a interpretace pomáhá zmenšit nepříjemný afekt.

Chování se dělí na shromažďování informací, které se týká sekundárního posouzení a na behaviorální zvládající úsilí zaměřené na problém nebo na emoci (WHITE a MULLEN, 2006).

3.2 Genderové rozdíly v romantické žárlivosti

Muži se více cítí ohroženi rivaly, naproti tomu ženy se obávají, že ztratí emocionální vazbu a obávají se kvality rivalského vztahu. Pokud žárliví muž hovoří na toto téma se ženou, zaměřuje se spíše na sexuální aspekty nevěry s rivalem, žárlivá žena řeší více ztrátu času a pozornosti.

Muži, kteří žárlí, nebo mají důkaz o nevěře, se často přiklánějí k ukončení vztahu. Jsou v této situaci častějšími iniciátory rozchodu než ženy.

Co se týče sekundárního posouzení, ženy se spíše snaží vysvětlovat motivy k nevěře svého partnera jako sexuální potřebu nebo atraktivitu rivalky. Muži si motivy k nevěře své partnerky vysvětlují spíše jako její touhu po věrnějším vztahu a potřebu větší pozornosti. Pro muže je těžší přijímat nevěru z důvodu sexu, či pomsty, naopak ženy jsou

žárlivější, když mají pocit, že byl poškozen jejich romantický vztah. Rozdíly mezi muži a ženami jsou často zapříčiněny rozdíly v rolích a moci v rámci vztahu. Ženy pravděpodobně do vztahu vkládají více emoce a cení si intimity, muži častěji do vztahu investují peníze a oceňují erotický vztah. Za takových okolností, by se ženy srovnávaly s rivalkami z hlediska emocionálních investic a muži by srovnávali svůj finanční kapitál s rivaly (WHITE a MULLEN, 2006).

Z biologického hlediska muži žárlí v momentě, kdy mají důkazy o sexuální nevěře, neboť je pro ně důležitá jistota otcovství jejich dítěte. Chtějí podporovat své vlastní děti. Žena se obává toho, že muž přestane chránit rodinu a odejde za někým, ke komu má lepší citovou vazbu. Příležitostná nevěra muže, ženu neznepokojí natolik jako muže (PLHÁHOVÁ, 2003).

3.3 Psychoanalytická teorie žárlivosti

Z analytického pohledu je nutkání neustále myslet na nevěru tak, že jen vzroste emocionální trauma paradoxem. Dle této teorie je žárlivost formou obrany před ještě nepříjemnějšími afekty a myšlenkami.

Dle Freuda existuje žárlivost normální, projekční a bludná. Tyto typy žárlivosti se navzájem prostupují a tím vytváří nevědomé činitele afektu, myšlenky a činu.

3.3.1 Normální žárlivost

Podle Freuda se jedná o emoci, která se skládá ze smutku z důvodu skutečné či možné ztráty partnera, z narcistického zranění, sebekritiky, hněvu a impulzů k soupeření. Pokud člověk věří, že jeho vztah ohrožuje rival, pak nastává žárlivost. Emocionální složka žárlivosti je výsledkem znovu vzbuzení potlačených oidipovských konfliktů a sourozeneckých konfliktů.

Oidipův konflikt a sourozenecké rivalství jsou předobrazem souvisejícím s žárlivostí. Pro to je typický dojem, že žárlivec s rivalem

o partnera bojuje a partner rivala staví před žárlivce, upřednostňuje jej. Svou roli v normální žárlivosti hraje také předoidipovské období. Dítě v tomto období chová náklonnost k oběma rodičům, je bisexuální. Tyto city jsou rovněž potlačeny a objevují se v dospělosti, v podobě náklonnosti k rivalovi. Tato náklonnost může být vědomá i nevědomá. V žárlivosti se objevuje jakási patologie, vzniklá těžkostmi v předoidipovském stádiu, či v oidipovském konfliktu.

3.3.2 Projekční žárlivost

Projekce do partnera je následkem vlastní nevěry, či vlastní tendence k tomuto chování. Dá se chápat jako obranný postoj. Jedná se o obranu před pocíťovanou vinou. Tuto vinu člověk pocíťuje z důvodu, že jeho samotného přitahují jiné osoby opačného pohlaví. Superego útočí na psychiku člověka a tím se zvyšuje potřeba člověka bránit se potlačením a popřením projekce. Žárlivec se například může pokusit zakázat svému partnerovi, aby se stýkal s jinými lidmi opačného pohlaví. Toto chování může symbolizovat prostředek k omezení viny, kterou pocíťuje, vzniklé jeho vlastním chováním.

3.3.3 Bludná žárlivost

Podněty k této žárlivosti jsou homosexuální povahy a dochází zde také k projekci viny do partnera. Podle Freuda superego, jež v sobě nese zvnitřnělé zákazy a pochvaly z dětství, v této situaci útočí na psychiku intenzivněji, než je tomu v případě přitažlivosti k opačnému pohlaví.

Obrana proti superegu je v tomto případě silnější, a tak vzniká bludné zkreslení reality až paranoia. Přitažlivost k rivalovi téhož pohlaví může způsobovat potlačený sexuální cit k rodiči stejného pohlaví z dětství (WHITE a MULLEN, 2006).

4. STUD

Podle původního psychoanalytického hlediska je stud obranou před odhalením pudových tendencí. Pozdější pohled ukázal, že strach z odhalení toho, že člověk touží po nečistých věcech a chce více, než je mu nabízeno, může působit stejně. Tento pohled zaměřený výlučně na pudové tendence, nebere v potaz, že stud se týká také veškerých tužeb, přání, fantazií a hodnot daného jedince.

H. B. Lewisová poukazuje na to, že stud se objevuje v životě jedince často a často bývá skrytý. Stud se dotýká celého sebepojetí. Osoba, která se stydí, touží většinou zmizet z povrchu zemského, či zničit svědky její trapné události.

Wurmser ukázal, že stud se týká slabosti a bezmocnosti. Stud může být signalizací, kdy se projeví jako obrané opatření ega. Obavy z veřejného mínění bývají úzce spojeny se strachem ze studu.

Schopnost stud snést je velmi důležitá. Kingston poukázal, že stud brání člověku objektivně vnímat realitu a logicky myslet. Tomkins na stud pohlíží jako na jakousi pudovou brzdu, která člověku radí aby už nic v dané situaci nepodnikal a nezkoušel.

Mezi prvky studu patří jeho pozorovatelnost, pocit nevhodnosti dané situace a obrat proti sobě i všem, kteří trapnou událost zahlédli, nebo byli její součástí. Mezi nejobvyklejší reakce na stud patří výměna studu a stud, snaha vystavovat se situacím, v nichž člověk pociťuje zostuzení, zostuzování a ztrapňování druhých, požití alkoholu a drog, vyhýbání se situacím, v nichž by mohlo dojít k zostuzení, snaha o sebezničení až sebevraždu a vystavení svědka studu (TITL, 2006)

Z širokého pohledu se stud spojuje s mnoha dalšími emocemi, jako je vina či pokora, nebo se situacemi jako je přistižení při něčem zahanbujícím (NAKONEČNÝ, 2013). Podle českého sexuologa J. Hynie je stud pro sexuální život přirozeným typem zábrany (cit. dle NAKONEČNÉHO, 2013, s.520).

Povaha sexuálního studu je u člověka utvářena kulturními vlivy. U některých kultur sexuální stud chybí. Stud se častěji objevuje u žen, než u mužů. Ve smyslu studu, jako nástroje sexuality, se tento pocit nejčastěji projevuje jako zdrženlivost, ostýchavost, zdráháním a další. Má za úkol zabránit rychlému rozvoji sexuální interakce.

Psychický základ studu je široký. Pojí se s ním sebehodnocení, svědomí, i výše morálního vývoje člověka. Tento morální stud hodnotí nemorální činy i nemorální myšlenky. Jakési svědomí, které člověku brání udělat něco zostuzujícího ať v romantickém vztahu, tak v povšechně známých morálních zásadách.

Psychoanalýza považuje stud za druh úzkosti, která vzniká následkem boje mezi osobní morálkou, kterou Freud nazývá superegem a pudy. Stud se u psychoanalytiků může pojít s pocitem viny, které vznikají z napětí mezi požadavky a výkony.

Člověk se kromě jiného potýká i se studem, jež souvisí s jeho finančním kapitálem, jeho příslušností k určitému národu, či špatnou pověstí. Tento stud může pociťovat za sebe, ale i za jiné osoby. Může se stydět za někoho. V tomto případě se jedná o rozpor mezi tím co je a tím co je žádoucí. Pokud je člověk hodnocen tak, že nedosahuje toho, co je žádoucí, pak pociťuje stud. Ten kdo se stydí, se stává ostýchavým, má rozpaky, cítí se nejistě a trapně. Takto se nemusí cítit jen člověk, kterému se stala trapná událost, ale i všichni kteří jsou v blízkosti této události.

S ostýchavostí a studem se u lidí často spojuje i pocit méněcennosti. Tento hlas svědomí tak nastiňuje výši morálního vývoje dané osoby, její hodnoty a hodnotové preference. Tímto způsobem se dá stud chápat jako druh negativního zpevnování, kdy jím člověk trestá sám sebe.

Stud může pomoci přibrzdit přílišnou horlivost či agresivitu v sexualitě. Usměňuje přílišný exhibicionismus a nežádoucí výpady do sociálního prostředí. Stud je jakýmsi druhem instinktu a má také své fyziologické projevy. Stydící se člověk obvykle zčervená v obličeji. Tento projev bývá nejvýraznější u dětí a adolescentů, neboť dospělí a starší lidé mají nižší práh tohoto projevu (NAKONEČNÝ, 2013). Podle C. E. Izarda je červenání mysteriózní fenomén. Toto označení Izard zvolil proto, že účel červenání zatím nikdo nedokázal vysvětlit. Jak je výše uvedeno, stydící se osoba touží po zmizení, propadnutí se do země. Chtěla by se stát nenápadnou a červenání naopak její přítomnost zvýrazňuje (cit. dle NAKONEČNÉHO, 2013 s.521).

5. VÝZKUMNÁ SONDA

Úvod

Nejprve uvedu výzkumné otázky, na které chci pomocí výzkumné sondy odpovídat a předpokládané odpovědi na tyto otázky.

Pro svou výzkumnou sondu budu využívat metody kvantitativního výzkumu dotazníkového šetření, kterou vysvětlím ve druhé podkapitole.

Popíši, jak probíhal předvýzkum. Předvýzkum bude zjišťovat, kteří studenti mají partnerský vztah, zda jsou studenti s tím, že mají, nebo nemají vztah spokojeni, a jak tráví svůj volný čas. Následně se zaměřím na samotný dotazník, který jsem použila pro svou výzkumnou sondu.

Ve své výzkumné sondě budu mluvit o partnerských vztazích chlapců a dívek z osmých a devátých tříd základní školy v okrese Kolín. Pomocí vyhodnocování dotazníku budu odpovídat na výzkumné otázky, které se zabývají rozdíly v pocitu ohrožení, které ve svých vztazích vnímají chlapci a dívky. Z dotazníku vypíši projevy studu v partnerských vztazích mezi pubescenty. Vyhodnotím, jaký typ lásky se mezi studenty druhého stupně základních škol objevuje nejčastěji.

5.1 Výzkumné otázky

1. Cítí chlapci již v prvních romantických vztazích k dívkám ohrožení rivalry?
2. Cítí se dívky, již v prvních romantických vztazích ohroženy ztrátou citové vazby mezi nimi a jejich partnery?
3. Jak se projevuje stud a zábrany u zamilovaných druhého stupně základních škol?
4. Co je pro studující druhého stupně základních škol v romantickém vztahu nejdůležitější?

První dvě otázky se zabývají rozdílným typem obav spojených s žárlivostí mužů a žen. Třetí otázka se ptá na momenty, kdy se páry z druhého stupně základních škol před sebou stydí. Čtvrtá otázka má za úkol zjistit, co respondenti ve svých vztazích považují za podstatné a kam se tím řadí podle triangulární teorie lásky.

5.1.1 Předpoklady:

Dívky se obávají státy partnera z důvodu, že jejich přítel najde lepší citovou vazbu u jiné dívky a jejich citová vazba tím bude poškozena či zničena. Chlapci mají obavy z toho, že jejich partnerka odejde za jiným mužem, který jí více sexuálně přitahuje.

Pubescenti se ve svých vztazích stydí v momentě, kdy má dojít na tělesný kontakt.

První milostné vztahy mezi studujícími druhého stupně základních škol se zaměřují převážně na přátelství a důvěru.

5.2 Metoda použitá pro výzkumnou sondu

Pro získání dat, jsem použila dotazníkové šetření. Jedná se o formu kvantitativního výzkumu. *„Kvantitativní výzkum slouží ke statistickému vyhodnocování. Statistické výpočty vycházejí ze sledování několika málo proměnných u velkého počtu probandů. Na*

začátku je stanovena hypotéza a pak následuje sběr dat a jejich vyhodnocování, s tím že jsou testovány předem stanovené hypotézy“ (Mikuláščík, 2009, s. 241). Dotazník použitý pro kvantitativní výzkum je potřeba dát takovému počtu lidí, aby tento vzorek mohl reprezentovat danou populaci. Kvantitativní dotazník se většinou skládá z otázek, na něž je možné odpovědět výběrem z předem daných odpovědí. Tyto otázky jsou postavené tak aby byly díky nim potvrzeny, či vyvráceny předem daná hypotézy, či aby se jimi odpovědělo na výzkumné otázky.

Pro svou výzkumnou sondu jsem použila dva typy dotazníků. Nepoužila jsem žádný standardizovaný dotazník. Otázky předvýzkumu i samotného výzkumného dotazníku jsem sestavila sama, po konzultaci se školitelem.

První dotazník sloužil jako předvýzkum a skládal se z uzavřených otázek, které měli za úkol zjistit, zda jsou respondenti zadaní v romantickém vztahu a zda jsou s danou situací spokojení.

V druhém dotazníku jsem použila uzavřené i otevřené otázky. Které se zaměřovaly na stud a zábrany v romantickém vztahu, romantickou žárlivost a na to co je pro zamilované pubescenty ve vztahu nejdůležitější.

5.2.1 Postup při sběru dat

Pomoc při sběru dat mi poskytla magistra Martina Arltová, která mě nechala ve svých hodinách žákům druhého stupně základní školy v okrese Kolín rozdat dotazníky.

Sběr dat pro výzkumnou sondu probíhal v únoru roku 2015. Výzkumné sondy se zúčastnilo 110 respondentů.

V rámci předvýzkumu jsem na základní škole v okrese Kolín rozdala do osmých a devátých tříd sto deseti žákům dotazník. Dotazník se skládal z pěti otázek. Pomocí tohoto dotazníku jsem vybrala čtyřicet

studentů, kteří odpověděli kladně na otázku, zda mají aktuálně vztah.

Respondenty pro samotnou výzkumnou sondu jsem vybírala pomocí jména a třídy, které mi studenti uvedly v prvním dotazníku. Druhý dotazník byl již anonymní, aby nedocházelo k velkému zkreslení dat způsobenému uvedením jména a následnou snahou informace o sobě zkreslit. Dotazník se skládal ze čtrnácti otázek.

5.2.2. Účastníci výzkumné sondy

Předvýzkumu se zúčastnilo 110 studentů z osmých a devátých tříd základní školy v okrese Kolín, z nichž bylo 49 žen a 61 mužů. Respondenti byli ve věku 13 – 15 let.

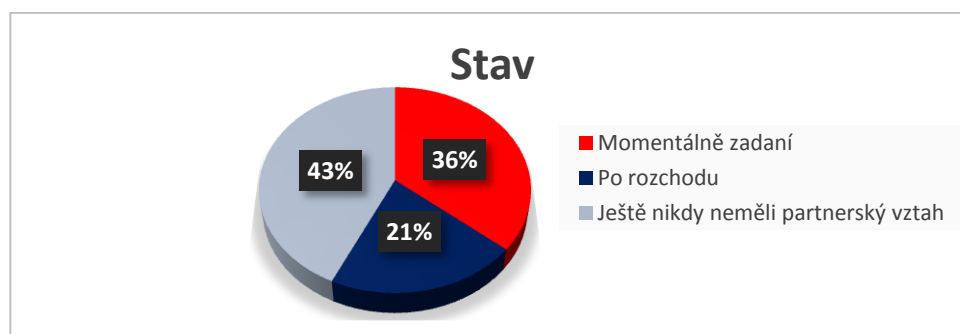
Výzkumné sondy se zúčastnilo 40 respondentů, vybraných v předvýzkumu. Jednalo se o 18 dívek a 22 chlapců.

5.3 Výsledky předvýzkumu

Úkolem předvýzkumu bylo zjistit, kdo ze studentů osmých a devátých tříd na základní škole v okrese Kolín je momentálně v romantickém vztahu a zda je s tímto stavem spokojený. Na všechny otázky odpovědělo 110 respondentů.

První otázka se ptala na to, jaký je jejich momentální stav.

Graf č. 1: Stav

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 36% studentů má romantický vztah, 21% studentů již někdy mělo romantický vztah a 43% ještě nikdy nemělo romantický vztah.

Druhá otázka zjišťovala, zda by respondenti v nedaleké budoucnosti chtěli romantický vztah. Ze 70ti studentů, kteří v době provádění výzkumné sondy neměli vztah, odpovědělo 53 tak, že by v nedaleké budoucnosti chtěli chodit s klukem/holkou, 16 označilo možnost, že by chtěli, aby vše zůstalo tak, jak to je a jeden respondent, který ještě nikdy neměl romantický vztah uvedl, že má na vztahy ještě dost času. To znamená, že 76% respondentů by chtělo vztah, 23% respondentů vztah momentálně nechce a 1% je názoru, že na vztah je ještě brzy.

Třetí otázka mapovala, jak se respondenti cítí ve vztahu, či bez něho. Možné odpovědi zněly: a) šťastný/á, b)nešťastný/á, c) občas šťastný/á, občas nešťastný/á. Ze zadaných respondentů nikdo neodpověděl, že je nešťastný. Ze 40 zadaných uvedlo 22, takže 55%, že jsou šťastní a 18 neboli 45% vybralo možnost občas šťastný a občas nešťastný. Ze 70ti studentů, kteří neměli vztah vybralo 23% možnost šťastný, 9% udalo, že jsou nešťastní a 68%, že jsou občas šťastní a občas nešťastní.

Z druhé a třetí otázky vyplývá, že z respondentů, kteří nemají vztah, by jejich většina chtěla mít a respondenti, kteří mají vztah, se celkově hodnotí jako šťastnější než ti, kteří ho nemají.

Čtvrtá otázka zjišťuje, jak studenti tráví svůj volný čas. Z nezadaných studentů zvolilo 36% možnost, že tráví volný čas převážně u počítače, 41,5% tráví čas převážně s kamarády, 21,5% z nezadaných napsalo, že převážně sportují a 1% studentů napsalo, že většinu volného času tráví pomáháním s domácími pracemi. Ze 40 zadaných studentů osmých a devátých ročníku základní školy je ve svém volném čase 35% převážně doma u počítače, 28% z nich tráví svůj volný čas převážně se svým partnerem, 17% je ve volnu s kamarády a 20% napsalo, že převážně sportují.

Pátá otázka se ptala na to, jak se svou holkou nebo svým klukem převážně respondenti komunikují. Jelikož je tato otázka zaměřena na zadané, odpovědi nezadaných respondentů zde nebudu vyhodnocovat. Ze 40 zadaných 30% komunikuje se svým partnerem hlavně

prostřednictvím komunikačních sítí, 7% zadaných je ve spojení se svým partnerem převážně prostřednictvím telefonu a 63% preferuje osobní setkání.

5.4 Výsledky výzkumné sondy

Zadaných chlapců vyplnilo dotazník 22 a zadaných dívek 18.

První a druhá otázka dotazníkového šetření sloužily pro potvrzení, že vybraní respondenti mají romantický vztah. První otázka se ptala, zda mají přítele nebo přítelkyni. Všech 40 respondentů potvrdilo, že partnera mají a všichni vybrali možnost opačného pohlaví.

Druhá otázka zjišťovala, jak dlouho se svým partnerem chodí, a tím sloužila k vyloučení respondentů, kteří jsou ve vztahu jen pár dní. 15% studentů má vztah týdny, 83% setrvává ve vztahu již měsíce a 2% uvedla, že jsou v romantickém vztahu již roky. Žádný z vybraných nezvolil možnost, že je ve vztahu jen pár dní.

5.4.1 Výzkumná otázka číslo 1 a 2

1. Cítí chlapci již v prvních romantických vztazích k dívkám ohrožení rivaly?

2. Cítí se dívky, již v prvních romantických vztazích ohroženy ztrátou citové vazby mezi nimi a jejich partnery?

Tématem pocitu ohrožení a žárlivosti se zabývají čtyři otázky dotazníkového šetření.

První otázka zjišťovala, zda respondenti vnímají sami sebe jako žárlivé či nikoliv.

Tabulka č.1: Žárlíte na svého partnera?

Žárlíte na svého partnera	Dívky	Chlapci	Dohromady
Ano velmi	6%	18%	12,5%
Občas	55%	23%	37,5%
Velice málo	39%	45%	42,5%
Vůbec ne	0%	14%	7,5%

V tabulce číslo 1 je vidět, jak odpovídali chlapci a dívky na otázku, zda jsou žárliví vůči svému partnerovi. Dívky se za velmi žárlivé považují jen z 6%, 55% dívek uvádí, že žárlí jen občas a 39% se považuje za málo žárlivé. Větší počet chlapců než dívek se hodnotí jako velmi žárliví, zde se jedná o 18% procent chlapců. 23% chlapců uvádí, že žárlí jen občas, 45% z chlapců se považuje za málo žárlivé a 14% udává, že nežárlí vůbec.

Zadaným chlapcům z 18% vadí, pokud se jejich dívka stýká s přáteli opačného pohlaví, 27% styky jejich dívek s jinými chlapci vadili jen za předpokladu, že je o tom předem neinformovali a 54% procentům to nevadilo. Dívkám to, že se jejich partner stýká s přáteli opačného pohlaví, vadilo ze 44% jen v momentě, kdy jim o tomto setkání jejich partner neřekl a 56% dívek taková situace nevadí. Žádná z dívek neuvědomila, že jí schůzky jejího partnera s jinými dívkami vadí za jakýchkoliv okolností. Z tohoto vyplývá, že chlapci se cítí více nežli dívky ohroženi jinými chlapci v blízkosti jejich dívek.

Z pohledu dívek by se na ně 6% partnerů za styky s přáteli opačného pohlaví zlobilo, 22% by toto přátelství občas vyčítalo a 72% chlapců by na přátelství své dívky s jiným klukem nijak nereagovalo a bylo by jim to jedno. Z pohledu chlapců se 18% dívek na své partnery zlobí za schůzky s jinými dívkami, 41% dívek to občas svému partnerovi vyčítá a 41% dívek na takové situace nereaguje a je jim to jedno.

Obě pohlaví považují svého partnera za žárlivějšího v situaci, kdy se vidá s osobami opačného pohlaví, nežli se hodnotí sám.

Na otázku: při rozchodu by mi nejvíce vadilo, odpovídali chlapci následovně: 73% z nich zvolilo možnost, nejvíce by mi vadilo, kdyby má holka odešla za jiným klukem, 18% odpovědělo, že nevíce by jim vadila ztráta citové vazby s jejich partnerkou, a 9% udalo, že by jim nejvíce vadili reakce jejich přátel.

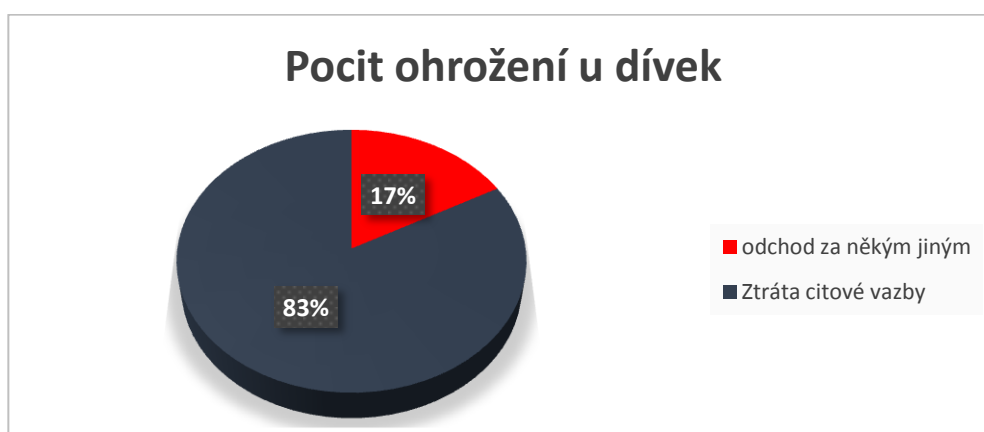
Graf č. 2: Co by nejvíce vadilo chlapcům ve věku 13-15 let na rozchodu s dívkou.

Graf číslo 2 znázorňuje, co je pro chlapce nejnepříjemnější na případném rozchodu s jejich partnerkou.

Na stejnou otázku odpovídaly rovněž dívky. V tomto případě zněla: Co by mi nejvíce vadilo na rozchodu s klukem? Kdyby jejich kluk odešel za jinou dívkou, by vadilo 17% dívek a 83% dívek má větší problém se ztrátou citové vazby mezi nimi a jejich partnerem. Reakcemi přátel se žádná z dívek nezabývala.

Graf č. 3: Co by nejvíce vadilo dívkám ve věku 13-15 let na rozchodu s chlapcem.

Graf číslo 3 znázorňuje, co je pro dívky nejnepříjemnější na případném rozchodu s dívkou.

Výsledky potvrzují, že dívky se více cítí ohroženy tím, že ztratí citovou vazbu mezi nimi a partnerem a chlapci se cítí více ohroženi jinými chlapci, kteří vůči nim vystupují jako rivalové.

5.4.2 Výzkumná otázka číslo 3

Jak se projevuje stud a zábrany u zamilovaných druhého stupně základních škol?

Studu a zábránám se věnuje pět otázek, na které je možné odpovědět výběrem z možností a jedna otevřená otázka. Tři otázky se zabývají tělesným kontaktem mezi chlapci a dívkami. Tyto otázky jsou spojeny se zábranami, které se vyskytují v rámci tělesného kontaktu mezi studenty druhého stupně základních škol a jejich prvními láskami. Dvě otázky zjišťují, zda studenti berou partnera do domácího prostředí a představují jej rodičům a poslední otázka se ptá na stud všeobecně.

Nejprve jsem zjišťovala, zda se zadané dívky a zadaní chlapci nestydí držet se svými partnery za ruce, když jsou spolu.

Tabulka č.2 :

Stydíte se držet se za ruce, když jste spolu?	Dívky	Chlapci	Dohromady
Ne nikdy	89%	77%	82,5%
Jen když nás někdo vidí	5,5%	18%	12,5%
Ano většinou	5,5%	5%	5%

Tabulka číslo 2 znázorňuje, zda se studenti ze základních škol stydí kontaktovat svého partnera prostřednictvím držení za ruce, či nikoliv. Většina párů, se nestydí. 5.5% dívek a 18% chlapců se svými partnery drží za ruce, jen když je nikdo nevidí. Tento rozdíl může souviset s tím, že dívky často mívají vztah se staršími partnery, než jsou ony sami. Zhruba 5% dívek a chlapců se držet svého partnera za ruku stydí.

89% dívek se již líbalo se svým chlapcem a 11% dívek, ještě chlapce nepolíbilo. 77% chlapců, již políbilo svou dívku a 23% chlapců ještě dívku nepolíbilo.

Na otázku týkající se pohlavního styku odpovědělo 17% dívek, že již měly pohlavní styk, 5% odpovědělo, že se se svým přítelem mazlí a dotýkají a 78% dívek nemělo pohlavní styk. Ze zadaných chlapců nezvolil žádný možnost, že měl pohlavní styk se svou dívkou, 18% odpovědělo, že se mazlí a dotýkají se svou přítelkyní a 82% chlapců nemělo pohlavní styk.

Z toho vyplývá, že většina dívek a chlapců se nestydí držet za ruku a políbit svého partnera. K předčasnému pohlavnímu styku na základní škole však dochází zřídka. Dívky a chlapci pravděpodobně vědomě či nevědomě pocítují zábrany spojené s věkovou hranicí.

Další otázka se studentů ptala na to, zda byl již jejich partner u nich doma na návštěvě. Pro přehlednost jsou výsledky zobrazeny v tabulce uvedené níže.

Tabulka č.3: Byl tvůj partner u tebe doma na návštěvě?

Byl tvůj partner u tebe doma?	Dívky	Chlapci
Ano	44%	32%
Ne	56%	59%
Jen když rodiče nejsou doma	0%	9%

Z tabulky číslo 3 vyplývá, že 44% dívek již vzalo partnera k sobě domů, bez ohledu na to, zda byli rodiče doma a 56% dívek partnera k sobě domů nikdy nepřivedlo. 32% chlapců vodí přítelkyni k sobě domů bez ohledu na to, zda jsou rodiče doma, 59% chlapců přítelkyni k sobě domů nepřivedlo a 9% chlapců vodí svou přítelkyni k sobě domů jen v momentě, kdy rodiče nejsou doma.

S tím souvisí další otázka, která se ptá, zda již respondenti představili partnera svým rodičům.

Tabulka č. 4: Představili jste partnera rodičům?

Představili jste partnera rodičům?	Dívky	Chlapci
Ano	39%	27%
Ne	61%	73%

V tabulce číslo 4 je uvedeno, že 39% dívek již představilo partnera svým rodičům a 61% dívek ještě přítele s rodiči neseznámilo. 27% chlapců svou partnerku představilo svým rodičům a 73% chlapců partnerku s rodiči neseznámilo.

Většina zadaných dívek a chlapců nevodí svého partnera k sobě domů a nepředstavilo jej rodičům.

Důvodem neseznamování rodičů s partnerem však nemusí být stud, nýbrž obavy z reakcí rodičů.

Poslední otázka týkající se studu a zábran zněla: Na schůzce s klukem/holkou se stydím v momentě kdy...? Odpovědi byly velice podobné, u chlapců i dívek.

Jedna dívka napsala, že se stydí v momentě, kdy jí její přítel vyčítá to, jak vypadá. Téma vzhledu nezvolil žádný z chlapců, což je logické, neboť dívky jsou na svůj vzhled zaměřené více.

Šest dívek napsalo, že se stydí, když se mají se svým klukem políbit. Chlapci se nezmiňovali o studu souvisejícím s tělesným kontaktem.

Chlapci naopak často uváděli, že se stydí v momentě, kdy jsou nablízku známí, kamarádi nebo i cizí lidé kteří je pozorují v momentě, kdy jsou se svou přítelkyní. Toto zmínilo 8 chlapců z 22. Z dívek to, že se stydí, pokud je se svým přítelem před lidmi uvedla pouze jedna.

Šest chlapců napsalo, že se stydí v momentě, kdy nastane ticho a nevědí, co říct. Stud v momentě ticha zmínila pouze jedna dívka. Toto se dá vysvětlit tím, že dívky jsou většinou výřečnější než chlapci.

Pět dívek uvedlo, že největší stud zažívají, když se mají s chlapcem poprvé sejit. Že se stydí při první schůzce, napsal i jeden chlapec.

Zbytek respondentů uvádí, že se před svým partnerem nestydí, jedná se o zbývajících 22% dívek a 32% chlapců.

Z toho vyplývá, že nejvíce dívek se stydí, když má dojít k tělesnému kontaktu, naopak chlapci se nejčastěji stydí ve chvílích, kdy by je mohl spatřit někdo známý.

5.4.3 Výzkumná otázka číslo 4

Jaký druh lásky se u studujících druhého stupně základních škol vyskytuje v romantických vztazích nejčastěji?

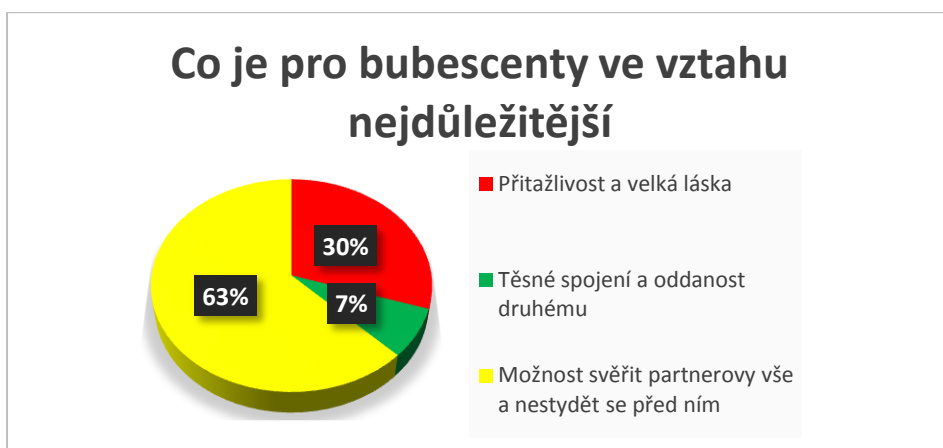
Touto výzkumnou otázkou se zabývaly dvě otázky dotazníku vyplývající z triangulární teorie lásky R. J. Sternberga.

Dle triangulární teorie lásky se skládá láska z intimity neboli blízkosti a sdílení pocitů, vášně neboli sexuální přitažlivosti a oddanosti neboli záměru zůstat ve vztahu. Ve vztazích obvykle jedna z těchto složek převažuje ty ostatní. (Sternberg in Nakonečný, 2009)

První z těchto dvou otázek se ptá co je pro respondenty ve vztahu nejdůležitější. Studenti vybírali z možností a) přitažlivost a velká láska, b) těsné spojení a oddanost jeden druhému, c) možnost svěřit partnerovi vše a nestydět se před ním. 33% dívek odpovědělo, že nejdůležitější je přitažlivost a velká láska. 67% dívek uvedlo, že nejdůležitější je možnost svěřit se partnerovi a nestydět se před ním. Z chlapců odpovědělo 27% tak, že nejdůležitější je přitažlivost a velká láska, pro 14% chlapců je nejdůležitější těsné spojení a oddanost druhému a 59% zvolilo možnost svěřit partnerovy vše a nestydět se před ním.

Protože odpovědi chlapců a dívek se příliš nelišily, následující graf je výsledkem odpovědí chlapců a dívek dohromady.

Graf č.4: Co je pro vás ve vztahu nejdůležitější?

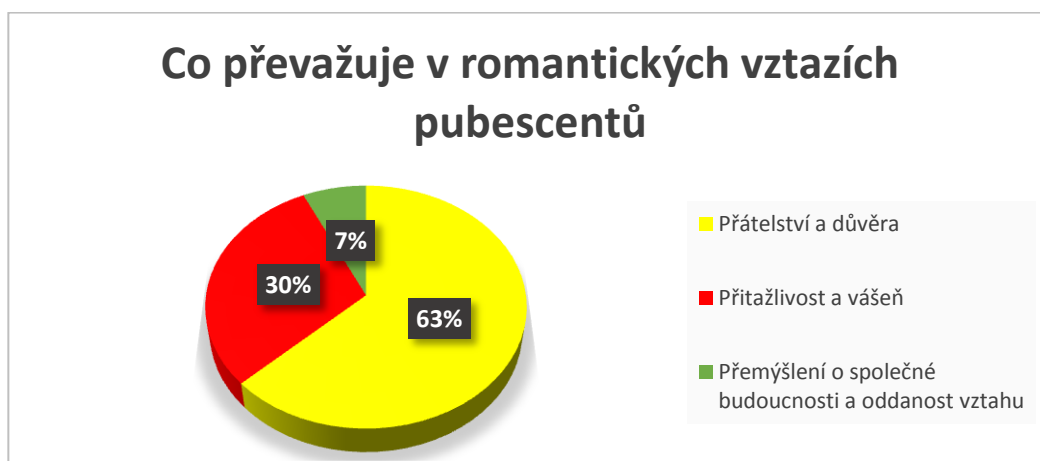

Z výše uvedeného grafu číslo 4 vyplývá, že 63% pubescentů preferuje ve vztahu možnost svěřovat se partnerovi a nemít před ním pocity studu, 30% studentů osmých a devátých ročníků základních škol pokládá ve vztahu za nejdůležitější přitažlivost a velkou lásku a 7% preferuje těsné spojení a oddanost jeden druhému.

Druhá otázka z dotazníku na téma druhy lásky zjišťuje, co převažuje v romantických vztazích studentů ve věku 13-15 let. Na tuto otázku mohli respondenti odpovědět výběrem z možností: a) přátelství a důvěra, b) přitažlivost a vášeň, c) přemýšlení o společné budoucnosti a oddanost vztahu. 78% dívek odpovědělo, že v jejich vztahu převažuje přátelství a důvěra, 17% dívek udalo, že převažuje přitažlivost a vášeň a 5% dívek vybralo možnost, že v jejich vztazích převažuje přemýšlení o společné budoucnosti a oddanost vztahu. 50% chlapců zvolilo možnost přátelství a důvěra, 41% udalo, že v jejich vztahu převažuje přitažlivost a vášeň a 9% z nich odpovědělo tak, že v jejich romantických vztazích převažuje přemýšlení o společné budoucnosti a oddanost vztahu.

U chlapců a dívek společně ve většině vztahů se více objevuje přátelství a důvěra.

Graf č.5: Co převažuje ve vašem vztahu?

Výše uvedený graf číslo 5 znázorňuje, jaký typ vztahu převažuje celkem mezi chlapci a dívkami osmých a devátých ročníků základních škol. 63% studentů druhého stupně základních škol častěji uvádělo, že v jejich vztazích je nejvíce přátelství a důvěry. U 30% se ve vztahu více objevuje přitažlivost a vášeň a 7% procent nejvíce přemýšlí o společné budoucnosti a jsou oddaní vztahu.

Z těchto dvou otázek vyplývá, že partnerské vztahy mezi pubescenty se převážně zaměřují na důvěrné přátelství a méně na sexuální přitažlivost a oddanost.

Dle Šternbergovy teorie by se dalo říci, že u pubescentů je nejdůležitější složkou intimita. Z odpovědí respondentů vyplývá, že ve vztahu chtějí nejvíce sdílet své pocity a nestydět se před sebou.

ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI

Výzkumná sonda potvrdila, že většina chlapců se již v prvních romantických vztazích k dívkám cítí být ohrožena rivaly. Největší problém při rozchodu s dívkou, by jim činilo, kdyby dívka odešla za jiným chlapcem. Dívky se převážně cítí být ohroženy ztrátou citové vazby mezi nimi a jejich partnerem.

Předpoklad, že se všichni pubescenti se v romantických vztazích stydí převážně v situacích, kdy má dojít na tělesný kontakt, byl chybný. Většina chlapců se stydí v momentě, kdy je s jejich dívkou vidí známí, avšak větší část dívek udávala, že se ve vztahu stydí nejvíce v momentech, kdy má dojít na tělesný kontakt. Ačkoliv většina zadaných pubescentů, dívek i chlapců, drží ve většině případů svého partnera za ruku při příležitosti setkání a již se se svým partnerem políbila.

Nejčastěji se mezi zamilovanými studenty druhého stupně základních škol objevuje láska preferující přátelství a důvěru. Podle Sternbergovy triangulární teorie lásky ve vztazích pubescentů převažuje složka intimity, která zahrnuje sdílení pocitů a vzájemnou blízkost.

DISKUSE K VÝZKUMU

Pro vyplnění dotazníku, který sloužil jako předvýzkum, bylo osloveno 110 respondentů ze základní školy v okrese Kolín. Aby byly výsledky platné pro celé Česko, bylo by nutné oslovit větší množství respondentů. Dotazník by měl větší platnost, kdyby byl rozdán ve více okresech Česka. U věkové skupiny 13 – 15 let je pravděpodobné nepochopení některých otázek v dotaznících, proto je možné zkreslení výsledků i z těchto důvodů.

Pro zodpovězení výzkumných otázek je v prvním dotazníku podstatná pouze první otázka, tážající se na to, zda jsou respondenti zadaní, či nikoliv.

Druhý dotazník, který sloužil k zodpovězení výzkumných otázek, byl rozdán pouze čtyřiceti respondentům, čímž pozbývá jeho všeobecná platnost. Dá se pouze říci, že výsledky tohoto dotazníkového šetření jsou platné pro zkoumanou část okresu Kolín.

Ve druhém dotazníku jsou rovněž některé otázky, které se nevztahují k výzkumným otázkám. Například otázka, jak dlouho mají respondenti se svým partnerem vztah? Tato otázka sice potvrzuje, že Studenti, kteří vyplňují dotazník, jsou momentálně zadaní, avšak stejnému účelu slouží i otázka zda mají přítele či přítelkyni, ve druhém dotazníku.

Zbytečná je i otázka, zda měli respondenti se svým partnerem pohlavní styk. Vzhledem k věku studentů druhého stupně základních škol, může tato otázka jen odhalit výjimky mezi respondenty, které měli již v tomto věku pohlavní styk.

Otázky na to, zda respondenti již přivedli partnera domů a představili jej rodičům, měli zjistit, zda se studenti stydí svého partnera přivést domů. Tyto otázky však byly špatně položeny, aby ukázaly, zda v představování partnera rodičům hraje roli stud. V daném podání

mohou odpovědi souviset s různými faktory, jako je autorita rodičů a další.

Praktická část bakalářské práce by mohla být přehlednější, a dalo by se v ní použít více tabulek a grafů.

Závěr bakalářské práce

V první kapitole bakalářské práce s názvem partnerské vztahy u studujících druhého stupně základních škol jsem mluvila o dospívání, o tom, že vývoj se posunul k nižší věkové hranici, o rozkolísanosti emocí dospívajících a o navazování prvních romantických vztahů. Charakterizovala jsem pojem a období pubescence, psychické rozpoložení a tělesné změny v pubescenci.

Ve druhé kapitole jsem se věnovala lásce. Nejprve jsem mluvila o lásce obecně, poté jsem uvedla několik teorií, které se zaměřují na lásku, a většina z nich se snaží lásku rozdělit na různé druhy. Jedna z těchto teorií byla Sternbergova triangulární teorie lásky, kterou jsem použila pro svou výzkumnou sondu. Mluvila jsem o tom, že láska může pomoci k rozvoji sebe sama pomocí zpřístupnění partnerových zdrojů, jako jsou přátelé či názory na život. Popsala jsem, jak probíhá milostné škádlení na druhém stupni základních škol, jenž je pokusem o sblížení a kontakt.

Třetí kapitolu jsem věnovala definici romantické žárlivosti. Uvedla jsem Whiteho a Mullenovu definici romantické žárlivosti. Mluvila jsem o tom, že jejich model romantické žárlivosti byl ovlivněn metateoretickým schématem důvěrných vztahů od Kellyho a spol. a kognitivně-transakční teorií od Lazaruse. Následně jsem uvedla samotný model Whiteho a Mullena. Uvedla jsem některé rozdíly v pocitech žárlivosti mezi muži a ženami. Charakterizovala jsem typy žárlivosti podle psychoanalytické teorie S. Freuda mezi, než patří normální žárlivost, projekční žárlivost a bludná žárlivost.

Čtvrtá kapitola mluvila o pohledu psychoanalýzy na stud, která stud považuje za druh úzkosti vzniklé bojem mezi morálkou a pudy člověka. O tom, že stud se projevuje jako následek různých situací, kdy člověk může pociťovat sexuální stud, stud související s jeho finančním kapitálem, pověstí a dalšími. Mluvila jsem o tom, že stud

souvisí s pocitem méněcennosti a jeho fyziologickém projevu červenání.

Pátá kapitola se zabývala mou výzkumnou sondou. Vyjmenovala jsem výzkumné otázky, jež zněly: 1. Cítí chlapci již v prvních romantických vztazích k dívkám ohrožení rivaly? 2. Cítí se dívky, již v prvních romantických vztazích ohroženy ztrátou citové vazby mezi nimi a jejich partnery? 3. Jak se projevuje stud a zábrany u zamilovaných druhého stupně základních škol? 4. Co je pro studující druhého stupně základních škol v romantickém vztahu nejdůležitější?

Uvedla jsem své předpoklady odpovědí na tyto otázky a popsala metodu, kterou jsem použila při sběru dat. Použitou metodou byl kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření, kdy samotnému výzkumu předcházela předvýzkum.

Vyhodnotila jsem odpovědi z předvýzkumu. Následně jsem vyhodnotila odpovědi samotného výzkumného dotazníku. Vyhodnotila jsem i otázky z dotazníku, které se přímo nevztahovaly k výzkumným otázkám.

Z odpovědí dotazníků vyšlo, že chlapci z druhého stupně základních škol se cítí být v romantických vztazích ohrožení rivaly. Dívky se obávají, že ztratí emocionální vazbu mezi nimi a jejich partnery. U dívek se projevuje stud převážně v momentech intimního tělesného kontaktu a u chlapců v momentě kdy je s jejich dívkou někdo vidí. Studenti druhého stupně základních škol ve svých romantických vztazích preferují převážně přátelství a možnost se svěřit partnerovi.

Podobnému tématu se věnovala například Ivona Krygielová ve své diplomové práci s názvem Romantické vztahy v dospívání, Jana Mertlíková ve své diplomové práci Kognitivní a afektivní přístup dospívajících k partnerským vztahům a sexualitě, Iva Žaloudíková v článku Změny v psychice a chování u dospívajících ve věku 11-15 let a další.

POUŽITÁ LITERATURA

Česká:

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1.

KUČERA, Miloš. *Formy citů Lancanovská teorie*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1432-8.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2. akt. Vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.

MIKULÁŠTÍK, Milan. *Manažerská psychologie*. 2. akt. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1349-6.

NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář, 2013. ISBN 978-7439-056-2.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.

PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2004. ISBN 978-80-200-1499-3.

Přeložená do češtiny:

CARR-GREGG, Michael a Erin SHALE. *Pubertáči a adolescenti*. Přeložila Hana ANTONÍNOVÁ. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-662-9.

DALLOZ, Danielle. *Žárlivost a rivalita*. Přeložila Daniela ŠÍMOVÁ. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-596-2.

DRAPELA, Victor J. *Přehled teorií osobnosti*. Přeložil Karel BALCAR. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-505-9.

GIDDENS, Anthony. *Proměna intimity*. Přeložil Ivo MOŽNÝ. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0175-5.

MAY, Rollo. *Láska a vůle*. Přeložila Radka ZÁRYBNICKÁ. Praha: Pragma, 2007. ISBN 978-80-7349-070-6.

NOLEN-HOEKSEMA, Susan, Barbara L. FREDRICKSON, Geoff R. LOFTUS a Willem A. WAGENAAR. *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Přeložila Hana ANTONÍNOVÁ. 3. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0083-3.

WHITE, Gregory L. a Paul E. MULLEN. *Žárlivost – teorie, výzkum a klinické strategie*. Přeložil Daniel MICKA. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-708-9.

Zahraniční literatura:

ARLT, Mariane. *Pubertät is, wenn die Eltern schwierig werden*. Freiburg: Herder, 2008. ISBN 978-3-451-05077-0.

Elektronické zdroje:

TITL, Slavoj. *Stud a jeho projevy v psychoanalýze* (online). 2006.

Dostupné z:

<http://www.psychoanalyza.cz/page10/page131/page136/page136.html>

Příloha č.1

1. Dotazník

Datum a rok:

Jméno:

Příjmení:

Věk:

Třída:

Vybranou odpověď zakroužkujte

1. Stav:

- Zadaný/á (chodím s klukem/holkou)
- Po rozchodu
- Ještě jsem neměl/la holku/kluka
- Jiný stav: .....

2. Nedaleká budoucnost:

- Chtěl/la bych chodit s holkou/klukem
- Chtěl/la bych se rozejít se svou holkou/svým klukem
- Chci, aby to zůstalo, jak to je
- Jiná odpověď: .....

3. Cítím se ve svém vztahu/bez vztahu:

- Šťastná/ý
- Nešťastná/ý
- Občas šťastný/á, občas nešťastný/á
- Jinak: .....

4. Můj volný čas:

- Jsem převážně doma u počítače
- Trávím čas převážně se svou přítelkyní/ svým přítelem
- Trávím čas převážně s kamarády
- Jiná odpověď: .....

5. Se svou holkou/svým klukem komunikuji převážně:

- Prostřednictvím komunikační sítě přes počítač či telefon
- Prostřednictvím telefonu
- Osobně (při setkání)
- Jinak: .....

Příloha č. 2

1. Dotazník

Datum a rok: 14. 12. 17

Jméno: [redacted]

Příjmení: [redacted]

Věk: 17

Třída: 9. 4

Vybranou odpověď zakroužkujte

1. Stav:

- Zadaný/á (chodím s klukem/hoškou)
- Po rozchodu
- Ještě jsem neměl/la holku/kluka
- Jiný stav: .....

2. Nedaleká budoucnost:

- Chtěl/la bych chodit s holkou/klukem
- Chtěl/la bych se rozejít se svou holkou/svým klukem
- Chci, aby to zůstalo, jak to je
- Jiná odpověď: .....

3. Cítím se ve svém vztahu/bez vztahu:

- Šťastná/ý
- Nešťastná/ý
- Občas šťastný/á, občas nešťastný/á
- Jinak: .....

4. Můj volný čas:

- Jsem převážně doma u počítače
- Trávím čas převážně se svou přítelkyní/ svým přítelem
- Trávím čas převážně s kamarády
- Jiná odpověď: .....

5. Se svou holkou/svým klukem komunikuji převážně:

- Prostřednictvím komunikační sítě přes počítač či telefon
- Prostřednictvím telefonu
- Osobně (při setkání)
- Jinak: .....

Příloha č. 3

2. Dotazník

Datum a rok:

Věk:

Třída:

Pohlaví:

Vybrané odpovědi zakroužkujte

1. Mám

- Přítel
- Přítelkyni

2. Jak dlouho chodím se svým klukem/ svou holkou? (Jak dlouho jsem chodil/a?)

- Dny
- Týdny
- Měsíce
- Jiná možnost: .....

3. Stydíte se držet se za ruce, když jste spolu?

- Ne nikdy
- Jen když nás nikdo nevidí
- Ano většinou
- Jiná možnost: .....

4. Už jste se někdy líbali se svým klukem/svou holkou?

- Ano
- Ne
- Dali jsme si pusy na tvář
- Jiná možnost: .....

5. Měli jste pohlavní styk?

- Ano
- Ne
- Mazlíme se a dotýkáme
- Jiná možnost: .....

6. Byl tvůj kluk/tvá holka u tebe doma na návštěvě?

- Ano
- Ne
- Jen když rodiče nejsou doma
- Jiná možnost: .....

7. Představili jste partnera rodičům?

- Ano
- Ne
- Představení byla náhoda
- Jiná možnost: .....

8. Žárlíte na svého partnera?

- Velice
- Občas
- Velice málo
- Jiná možnost: .....

9. Vadí ti, když se tvůj kluk/tvá holka stýká s přáteli opačného pohlaví?

- Vadí
- Nevadí
- Vadí mi to, jen když mi to neřekne
- Jiná možnost: .....

10. Jak by reagoval/la tvůj kluk/tvá holka kdyby ses stýkal/la s přáteli opačného pohlaví?

- Zlobí se
- Občas mi to vyčítá
- Je mu/jí to jedno
- Jiná možnost: .....

11. Při rozchodu by mi nejvíce vadilo

- Kdyby můj kluk odešel/má holka odešla za někým jiným
- Ztráta citové vazby mezi námi
- To jak by na to reagovali moji přátelé
- Jiná možnost: .....

12. Co je pro tebe ve vztahu nejdůležitější?

- Přitažlivost a velká láska
- Těsné spojení a oddanost druhému
- Možnost svěřit partnerovi vše a nestydět se před ním

13. Co převažuje ve vašem vztahu?

- Přátelství a důvěra
- Přitažlivost a vášeň
- Přemýšlení o společné budoucnosti a oddanost vztahu

14. Na schůzce s klukem/holkou se stydím v momentě kdy.....

Příloha č. 4

2. Dotazník

Datum a rok: 13.3.2015

Věk: 15

Třída: IX.B

Pohlaví: MUŽ

Vybrané odpovědi zakroužkujte

1. Mám

- Přítel
- Přítelkyni

2. Jak dlouho chodím se svým klukem/ svou holkou? (Jak dlouho jsem chodil/a?)

- Dny
- Týdny
- Měsíce
- Jiná možnost: .....

3. Stydíte se držet se za ruce, když jste spolu?

- Ne nikdy
- Jen když nás nikdo nevidí
- Ano většinou
- Jiná možnost: .....

4. Už jste se někdy líbali se svým klukem/svou holkou?

- Ano
- Ne
- Dali jsme si pusu na tvář
- Jiná možnost: .....

5. Měli jste pohlavní styk?

- Ano
- Ne
- Mazlíme se a dotýkáme
- Jiná možnost: .....

6. Byl tvůj kluk/tvá holka u tebe doma na návštěvě?

- Ano
- Ne
- Jen když rodiče nejsou doma
- Jiná možnost: .....

7. Představili jste partnera rodičům?

- Ano
- Ne
- Představení byla náhoda
- Jiná možnost: .....

8. Žárlíte na svého partnera?

- Velice
- Občas
- Velice málo
- Jiná možnost: .....

9. Vadí ti, když se tvůj kluk/tvá holka stýká s přáteli opačného pohlaví?

- Vadí
- Nevadí
- Vadí mi to, jen když mi to neřekne
- Jiná možnost: .....

10. Jak by reagoval/la tvůj kluk/tvá holka kdyby ses stýkal/la s přáteli opačného pohlaví?

- Zlobí se
- Občas mi to vyčítá
- Je mu/jí to jedno
- Jiná možnost: .....

11. Při rozchodu by mi nejvíce vadilo

- Kdyby můj kluk odešel/má holka odešla za někým jiným
- Ztráta citové vazby mezi námi
- To jak by na to reagovali moji přátelé
- Jiná možnost: .....

12. Co je pro tebe ve vztahu nejdůležitější?

- Přitažlivost a velká láska
- Těsné spojení a oddanost druhému
- Možnost svěřit partnerovi vše a nestydět se před ním

13. Co převažuje ve vašem vztahu?

- Přátelství a důvěra
- Přitažlivost a vášeň
- Přemýšlení o společné budoucnosti a oddanost vztahu

14. Na schůzce s klukem/holkou se stydím v momentě kdy..... *MÁŠ VIDĚT MĚKDC ZVATÍ,*

Příloha č. 5

2. Dotazník

Datum a rok: 13 2015

Věk: 15

Třída: 9.B

Pohlaví: žena

Vybrané odpovědi zakroužkujte

1. Mám

- Přítel
- Přítelkyni

2. Jak dlouho chodím se svým klukem/ svou holkou? (Jak dlouho jsem chodil/a?)

- Dny
- Týdny
- Měsíce
- Jiná možnost: .....

3. Stydíte se držet se za ruce, když jste spolu?

- Ne nikdy
- Jen když nás nikdo nevidí
- Ano většinou
- Jiná možnost: .....

4. Už jste se někdy líbali se svým klukem/svou holkou?

- Ano
- Ne
- Dali jsme si pusu na tvář
- Jiná možnost: .....

5. Měli jste pohlavní styk?

- Ano
- Ne
- Mazlíme se a dotýkáme
- Jiná možnost: .....

6. Byl tvůj kluk/tvá holka u tebe doma na návštěvě?

- Ano
- Ne
- Jen když rodiče nejsou doma
- Jiná možnost: .....

7. Představili jste partnera rodičům?

- Ano
- Ne
- Představení byla náhoda
- Jiná možnost: .....

8. Žálíte na svého partnera?

- Velice
- Občas
- Velice málo
- Jiná možnost: .....

9. Vadí ti, když se tvůj kluk/tvá holka stýká s přáteli opačného pohlaví?

- Vadí
- Nevadí
- Vadí mi to, jen když mi to neřekne
- Jiná možnost: .....

10. Jak by reagoval/la tvůj kluk/tvá holka kdyby ses stýkal/la s přáteli opačného pohlaví?

- Zlobí se
- Občas mi to vyčítá
- Je mu/jí to jedno
- Jiná možnost: .....

11. Při rozchodu by mi nejvíce vadilo

- Kdyby můj kluk odešel/má holka odešla za někým jiným
- Ztráta citové vazby mezi námi
- To jak by na to reagovali moji přátelé
- Jiná možnost: .....

12. Co je pro tebe ve vztahu nejdůležitější?

- Přitažlivost a velká láska
- Těsné spojení a oddanost druhému
- Možnost svěřit partnerovi vše a nestydět se před ním

13. Co převažuje ve vašem vztahu?

- Přátelství a důvěra
- Přitažlivost a vášně
- Přemýšlení o společné budoucnosti a oddanost vztahu

14. Na schůzce s klukem/holkou se stydím v momentě kdy.....

když cítím, že mě chce políbit

Bibliografické údaje

Jméno a příjmení autorky: Anna Arltová

Studijní program: Psychologie

Studijní obor: Psychologie

Název práce: Partnerské vztahy u studujících druhého stupně
základních škol

Počet stran bez příloh: 52

Celkový počet stran příloh: 11

Počet titulů české literatury a pramenů: 7

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 8

Počet internetových odkazů: 1

Vedoucí práce: Doc. Jaroslav Kořa

Rok dokončení práce: 2015

**Posudek vedoucího bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Artlová

Obor studia: psychologie

Název práce: Partnerské vztahy u studujících druhého stupně základních škol

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jaroslav Kořa

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 52

Počet stránek příloh: 11

Počet titulů v seznamu literatury: 15+1

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		2		
--	--	---	--	--

Oborová příslušnost tématu

		2		
--	--	---	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		2		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

			3	
--	--	--	---	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

			3	
--	--	--	---	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		2		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

		2		
--	--	---	--	--

Využití výzkumných empirických metod

		2		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

		2		
--	--	---	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	1			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

		2		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		2		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

		2		
--	--	---	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

		2		
--	--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		2		
--	--	---	--	--

Čím se vyznačují milostné vztahy žáků základní školy?
K jakým výsledkům dospělo šetření autorky?

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:
Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka zvolila málo zpracované téma, kde byla nucena uchopit ve vlastním náhledu teoretickou část; v empirické části zkonstruovala dotazník pro zkoumání vztahů zamilovanosti mezi chlapci a dívkami na základní škole. K práci lze vznést především připomínky k formulacím a gramatice (nelogické jsou na mnoha místech čárky ve větách; práce si zasloužila lepší korektury). Pro ilustraci uvádím některé vybrané formulace či problémy v textu:

s. 11: autorka mluví o citaci, ale jde zřejmě o parafrázi

s. 12: studie používali

s. 12: v textu zřejmě kus vypadl

s. 13: Jsou přijímány nové vzory, což se může doma projevat, až výbuchy které symbolizují útěk ke zdánlivě lepším vztahům.

s. 13: co znamená tvrzení: Lidská sexuální aktivita, v jisté primitivní formě, má počátek již v dětství?

s. 17: Z biologického hlediska tu máme lásku, za účelem reprodukce.

s. 17: Ve svém okolí má většina lidí někoho, koho má velmi rád. Velmi rád může mít člověk i více lidí, ale nemiluje je...

s. 21: vést k milnému smýšlení..

s. 24: Žárlivost může být silně či slabě ovlivněna vnějšími i vnitřními podmínkami okolí jedince... Jaký je rozdíl mezi vnějšími podmínkami a okolím?

s. 26: žárliví muž hovoří..

s. 27: Příležitostná nevěra muže, ženu neznepokojí natolik jako muže

s. 29: Mezi nejobvyklejší reakce na stud patří výměna studu a stud, snaha vystavovat se situacím, v nichž člověk pocítuje zotuzení, zotuzování a ztrapňování druhých, požití alkoholu a drog, vyhýbání se situacím, v nichž by mohlo dojít k zotuzení, snaha o sebezničení až sebevraždu a vystavení svědka studu

s. 33: Dívky se obávají státý partnera.. (má být ztráty)...

s. 35: studenti uvedly... s. 36: odpovědi zněly..

s. 39 – zřejmě špatný popis u grafu č. 3 (nejde o lesbický vztah, ale s chlapcem)

s. 44: **Co je pro bubescenty ve vztahu nejdůležitější** (popis obrázku)

s. 45: Dle Šternbergovy teorie...

s. 47: Druhý dotazník, který sloužil k zodpovězení výzkumných otázek, byl rozdán pouze čtyřiceti respondentům, čímž pozbývá jeho všeobecná platnost. Dá se pouze říci, že výsledky tohoto dotazníkového šetření jsou platné pro zkoumanou část okresu Kolín. (Nevhodné formulace + nešťastné tvrzení.) Závěr celé práce s nevysvětleným odkazem na další práce je nepochopitelný a nevhodný. Přes uvedené nedostatky autorka výzkum zvládla a přinesla některé zajímavé náměty a výsledky.

Doporučení k obhajobě: doporučuji
Navrhovaná klasifikace: dobře

Datum, podpis: 23.5.2015

doc. PhDr. Jaroslav Kořa

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Anna Arltová

Obor studia: Psychologie

Název práce: Partnerské vztahy u studujících druhého stupně základních škol

Oponent práce: Mgr. Johana Růžičková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 47

Počet stránek příloh: 0

Počet titulů v seznamu literatury: 22

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		2		
--	--	---	--	--

Oborová příslušnost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

			3	
--	--	--	---	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

			3	
--	--	--	---	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

			3	
--	--	--	---	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	1			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

			3	
--	--	--	---	--

Využití výzkumných empirických metod

			3	
--	--	--	---	--

Využití praktických zkušeností

0				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

0				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

				4
--	--	--	--	---

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		2		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

			3	
--	--	--	---	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost

výsledků v praxi

				4
--	--	--	--	---

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

				4
--	--	--	--	---

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1. V kapitole 3.2 popisujete genderové rozdíly v žárlivosti. Máte pro tato tvrzení nějaké podklady a zdůvodnění? Co je podle Vás např. důvodem Vámi uváděného tvrzení, že „... ženy se spíše snaží vysvětlovat motivy k nevěře svého partnera jako sexuální potřebu nebo atraktivitu rivalky. Muži si motivy k nevěře své partnerky vysvětlují spíše jako její touhu po věrnějším vztahu a potřebu větší pozornosti.“ ?

2. Proč jste do dotazníku v předvýzkumu zahrnula otázky týkající se trávení volného času a způsobu komunikace s partnerem/partnerkou?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka se ve své bakalářské práci zabývá romantickými vztahy dopívajících, konkrétně žáků 2. stupně základních škol.

Teoretická část si klade za cíl popsat dané vývojové období, tedy časnou adolescenci (pubescenci), dále rozpracovat téma romantické lásky, žárlivosti a studu.

Téma dospívání je zde zpracováno velmi stručně, autorka vychází z jediné publikace, navíc učebnicového typu (Langmeier, Krejčířová). Přináší poznatky notoricky známé, navíc dosti zjednodušené, zcela vynechává některé oblasti psychického vývoje (kognice, identita). Nejasný je důvod zařazení podkapitoly 1.2 Pubescence, ve které autorka jen opakuje již řečené.

Nepříliš podařené jsou i další kapitoly. Typická je nesystematičnost zpracování, absence zdůvodnění, proč autorka zmiňuje některé teorie, zatímco jiné vynechává. Čerpáno je opět především ze sekundární literatury, ponejvíše z učebnic (Nakonečný, Plhánková). Sternbergově teorii, která je jedním z teoretických podkladů výzkumné sondy, je věnováno jen pár řádek. Zcela chybí diskuse, srovnávání názorů, kritičnost. Pitom např. kapitola pojednávající o gendrových rozdílech v žárlení se v tomto ohledu přímo nabízí.

I empirická část se vyznačuje podobnou nahodilostí řešených otázek a nesystematičností, jež je charakteristická pro provedenou výzkumnou sondu.

Nejasný mi je důvod existence dvou dotazníků, resp. otázek v něm obsažených. Cílem předvýzkumu bylo dle autorky zjištění, zda jsou respondenti v romantickém vztahu a zda jsou v něm spokojeni. Dotazník ale obsahuje např. I otázku mapující způsob trávení volného času a způsob komunikace s partnerem/partnerkou. Pro tyto autorka nepodává žádné zdůvodnění a nijak jich ani dále nevyužívá.

Otázky dotazníku jsou formulovány šroubovaně, tak aby nasedaly na autorkou popsané teorie („Při rozchodu by mi nejvíce vadilo?“ – „ztráta citové vazby“, „Co je pro tebe ve vztahu nejdůležitější?“ - „Těsné spojení a oddanost druhému“). Problém je s vnitřní obsahovou validitou, sama autorka v diskusi zpochybňuje otázku č. 6: „Byl/a tvůj kluk/ tvá holka u tebe na návštěvě?“, která je součástí otázek sledujících stud a zábrany. Přitom důvodů pro to, proč člověk nepozve svého partnera domů. může být nespočet. Je chvályhodné, že si toho autorka povšimla, či na to byla upozorněna, diskuse by ovšem měla obsahovat možná úskalí výzkumu, nikoliv zaznamenávat očividné chyby.

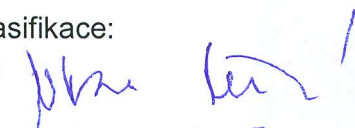
Autorka zcela pomíjí otázku etiky. Předpokládám, že Mgr. Martina Artlová, která studentce umožnila ve svých hodinách zadat žákům dotazníky, je se studentkou v příbuzenském vztahu a že toto žáci věděli. Eticky nanejvýš sporná se mi pak v této souvislosti jeví otázka č. 5 - „Měli jste pohlavní styk?“, vzhledem k tomu, že část respondentů ještě nedosáhlo 15 let. (Druhou otázkou je, proč vůbec tuto položku studentka do dotazníku zařadila).

Celkově se mi jeví práce jako narychlo psaná, bez průběžné reflexe a sebereflexe. Vzhledem k nízké úrovni teoretické i empirické části práce nemohu tuto bakalářskou práci doporučit k obhajobě.

Doporučení k obhajobě: nedoporučuji

Navrhovaná klasifikace:

Datum, podpis:

26.5.2015